

„Razmere so kaotične“

Prihodnost Jugoslavije in predvsem Slovenije je bila glavna tema razgovorov predsednika slovenske vladne koalicije Demos dr. Pučnika (na sliki poleg predsednika KSOO Waldhauserja) s predstavniki Kluba slovenskih občinskih odborov ter koroškimi novinarji v Celovcu ter dobro obiskanega predavanja v okviru kulturnega tedna v Globasnici, seveda pa se je dotaknil tudi drugih aktualnih tem, ki zadevajo predvsem bilateralne odnose med Slovenijo in Avstrijo oz. Koroško ter tudi vprašanja položaja slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji. Glavna Pučnikova ocena: „Razmere v Jugoslaviji so kaotične“, podprl pa je dogovor o pogajanjih med republikami. Več na 4. strani.

Slika: Mohar

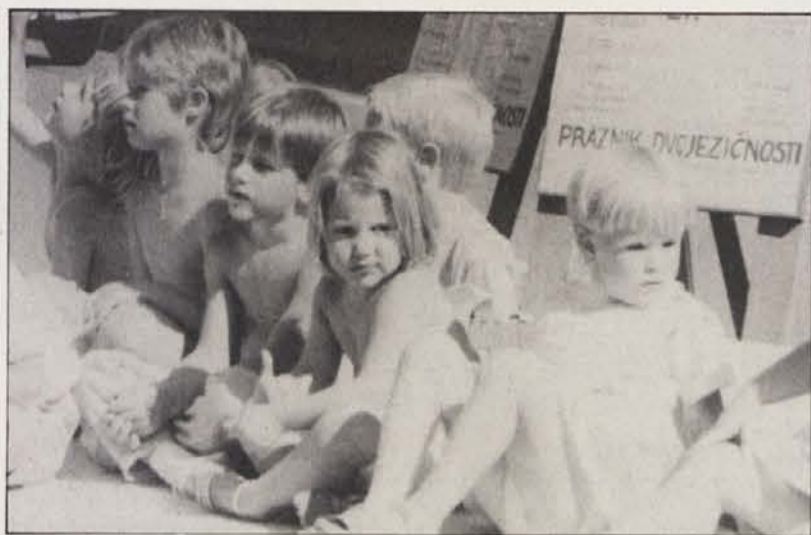
Sosvet je sprejel finančni proračun

Pretekli četrtek je na Dunaju zasedal sosvet za slovensko narodnostno skupnost na Koroškem. Med drugim je obravnaval nastalo situacijo v zvezi z dvojezičnim šolstvom na Koroškem in v posebni izjavi (proti njej je glasoval le zastopnik FPÖ) pozval koroškega deželne glavarja, naj upošteva avstrijsko ustavo in tudi v Celovcu omogoči dvojezični pouk vsem tistim, ki si tega želijo (izjavo sosveta objavljamo na 3. strani).

Sosvet pa je obravnaval tudi finančni proračun za leto 1991 ter vprašanje tako imenovanega Pernthalerjevega modela avtonomnega zastopstva koroških Slovencev.

Finančni proračun je bil po daljši razpravi sprejet z večino (FPÖ je nasprotovala podpori Zvezi koroških partizanov in Združenju celovških staršev ABCČ ter iz formalnih razlogov – prepozna vložitev prošnje – podpori društvu Kočna, član sosveta dr. Reginald Vospersnik pa je iz istih formalnih razlogov nasprotoval podpori za društvo ABCČ in Kočno).

(Dalje na 3. strani)

Otroci si želijo dvojezičnega pouka, uradna Koroška mu nasprotuje.

Šolstvo: zavračanje zahteve po etničnem priznavanju!

Neverjetni dogodki v Celovcu v zvezi s prijavi k dvojezičnemu pouku so le vrh ledene gore. Povsem nejasno je, ali bo skoraj pol-drugo leto po ugodni razsodbi ustavnega sodišča v zvezi z možnostjo dvojezičnega pouka v koroškem glavnem mestu končno tudi vse urejeno v smislu sklepa vrhovnega sodišča. Zato je ponovni priziv pri ustavnem sodišču očitno edina rešitev, sta pretekli četrtek na tiskovni konferenci na Du-

naju poudarila tajnik ZSO Marjan Sturm in državnozborna poslanka ZAL Terezija Stoisić. Slednja je Haiderjevo zahtevo po ugotavljanju pripadnosti k manjšini ob prijavi k dvojezičnemu pouku v Celovcu označila kot protustavno delovanje nasproti slovenski manjšini. Cilj Haiderjevih napadov in ukrepov je prisila k nacionalnemu priznavanju, izolacija in izločevanje slovenske narodne skupnosti. Aktualni koroški dogodki so v diametralnem

nasprotju s splošnimi tendencami v avstrijski javnosti – leta je v preteklem času spet pokazala več razumevanja in simpatij za narodne manjšine, je dejala mandatarka Zelenih.

Marjan Sturm je poudaril, da Haider skuša reducirati ustavno zagotovljen dvojezični pouk samo na člane slovenske manjšine. To pa je v nasprotju z mnogimi ustavnimi in drugimi določili. Kot primer je navedel zakon o narodnih skupinah, ki

izrecno poudarja, da uporaba manjšinskih pravic ni pogojena z dokazilom o pripadnosti k manjšini. Haiderjeve napade na iniciativo celovških staršev in na Slovenski vestnik je Sturm označil za namerno in primitivno propagando.

Mirko Messner je kot zastopnik društva staršev navedel vrsto omejevalnih postopkov šolskih oblasti v Celovcu ob prijavi otrok k dvojezičnemu pouku. Starši (dalje na 3. strani)

VABILO

Vabimo vas na tradicionalno proslavo ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta in vseh padlih soborcev in žrtev fašizma, ki bo v nedeljo, dne 7. aprila 1991 ob 11. uri na pokopališču v Železni Kapli.

Slavnostni govor bo imel dr. Marjan Sturm. Kulturni program bo oblikoval domači pevski zbor.

Prosimo, da pridete v čim večjem številu, da se poklonimo žrtvam fašizma. Pripeljite s seboj tudi vaše znance in sorodnike.

Zveza koroških partizanov

Uspeh učenk glasbene šole

Angelika Polesnik, Janja Kassl in Majda Krivograd (na našem posnetku z leve proti desni) so na tekmovanju učenk in učencev glasbenih šol Koroške in Slovenije dosegle lepe uspehe. Na tekmovanjih, ki so bila v glasbenih centrih dežel, so se uvrstile med najboljše glasbenike svoje generacije. O rezultatih na posameznih tekmovanjih obširneje poročamo na 13. strani. Mladim tekmovalkam za dosežene uspehe iskreno čestitamo!

Izjava Ermacora o vključitvi Slovenije buri duhove...

Mednarodno priznani strokovnjak za narodno pravo in bivši državni poslanec ljudske stranke v avstrijskem parlamentu prof. dr. Felix Ermacora je avstrijsko in tudi slovensko javnost presenetil z nenavadno, toda očitno resno premišljeno izjavo: v okviru simpozija strokovnjakov o federalizmu v Avstriji, na katero je vabil koroški deželni glavar dr. Jörg Haider, je dejal, da si lahko predstavljamo pristop oz. vključitev Slovenije v avstrijsko zvezo držav.

Pri tem je še dodal, da navzlic najnovejšemu razvoju v Evropi mirna sprememba državnih meja ne bi bila v nasprotju s sklepi Helsinške kon-

ference o varnosti in sodelovanju v Evropi ter da bi bila vključitev Slovenije v avstrijsko zvezo držav olajšana tudi zaradi tega, ker je ta nekdanje bila del stare Avstrije. Hrvaška po mnenju Ermacora za tako novo avstrijsko državno ureditev ne bi prišla v poštev, „saj ni bila nikdar del Avstrije, ampak Madžarske“.

Ermacora pri svojem celovškem nastopu seveda tudi ni pozabil na Južno Tirolsko. Poudaril je, da bi Avstrija to vprašanje morala ohraniti oz. negovati kot „vizijo“...

Glasna razmišljanja Ermacora so medtem že močno (Dalje na 3. strani)

Ausserwinkler (desno) čestita županu Guggenbergerju

Guggenberger in Grilc med srečnimi

Povsod tam, kjer nihče od kandidatov za župana v prvem volilnem krogu ni dosegel absolutne večine, so morali volilci v nedeljo še enkrat na volišče. Največ pozornosti so opazovalci posvetili seveda izidu v Celovcu, saj je dolgoletni župan Leopold Guggenberger (ÖVP) v prvem postopku zbral manj glasov kot je bilo pričakovati, medtem ko je Michael Ausserwinkler (SPÖ) presenetljivo dobro odrezal. V volilni boj pred nedeljsko odločitvijo se je nato vključil celo deželni glavar Haider (seveda na strani Guggenbergerja), medtem ko mestna organizacija FPÖ ni izdala volilnega razglasa, pa čeprav je zadnja leta v koliciji z ÖVP.

Tako je Guggenberger v nedeljo zbral 27.579 glasov (ali 52,73 %), Ausserwinkler pa 24.724 (47,27 %), pri čemer je nekoliko presenetljivo, da Guggenbergerjeva prednost ni bila večja.

Zelo napet razplet je bilo pričakovati tudi v Pliberku. Tam so volilci tokrat lahko izbirali med kandidatko SPÖ Helgo Kristan in kandidatom ÖVP Raimundom Grilcem. V prvem volilnem krogu je namreč kandidat EL Fric Kumer sicer zbral 567 glasov, toda kljub temu izpadel. Na nedeljskih volitvah pa je bilo zanimivo, da sta oba kandidata pridobila skoraj enako število glasov (Grilc s 1171 na 1423, Kristanova pa s 796 na 1086), s tem pa je bilo tudi odločeno: Raimund Grilc je bil s 56,7 odstotka glasov izvoljen za bodočega pliberškega župana.

Povsem pričakovan je bil izid volitev za župana na Dječšah. Že v prvem volilnem postopku so dosedanjemu županu Johannu Travniku za absolutno večino manjkali le trije glasovi, te pa je tokrat zlahka pridobil. Zbral je namreč 365 glasov ali 57 odstotkov in tako za 90 glasov premagal Polessniga (VP). Precej bolj presenetljiv pa je bil izid v novo nastalih občinah Straja vas in Ziljska

Bistrica. V prejšnji skupni občini Straja vas je bil župan iz vrst ÖVP, toda po ločitvi imata obe novi občini župana iz vrst SPÖ. V Straji vasi je

Župan Raimund Grilc

Tschikof s 300 glasovi pridobil 61 glasov več kot Schaubach (VP), na Ziljski Bistrici pa je zmagal Josef Wiesflecker (SP) proti Mörthlu (ÖVP). Wiesflecker je prejel 268 glasov, Mörthl pa 217.

Nepričakovano je bil za rožeškega župana izvoljen tudi kandidat imenske liste Mitsche (582 glasov, 56,6 %), ki je premagal kandidata SPÖ Pekastniga (447 glasov, 43,4 %), v Vernberku pa je kandidat SPÖ Arneitz (1492 glasov, 56,3 %) premagal kandidata VP Matscheka (1158 glasov, 43,7 %). Za konec pa še eno veliko preseñenje v Škofičah: očitno sta spor družin Bürger in predvolilna razprava o dvojezičnem ali nemško jezičnem otroškem vrtcu odločila izvolitev župana v prid ÖVP. Kandidat ljudske stranke Valentin Happe je namreč zbral 663 glasov (51,2 %) in tako premagal kandidata SPÖ Hannesa Bürgerja (632, 48,8 %) in postal novi župan občine Škofiče.

Skupno je bilo v nedeljskem drugem krogu za župane izvoljenih še po 13 kandidatov SPÖ in ÖVP, 7 kandidatov FP in dva kandidata imenskih list.

Bodo JE Krško zaprli že l. 1995?

Delegacija slovenskega parlamenta pod vodstvom predsednika dr. Franceta Bučarja je prejšnji teden prvič po njeni izvolitvi uradno obiskala svoje „kolege“ na Koroškem. Po razgovoru sta predsednica koroškega deželnega zbora Susanne Kövari in predsednik skupščine France Bučar izjavila, da je ta prvi uradni posvet služil boljšemu medsebojnemu spoznavanju. Kövarijeva se je izrazila optimistično, da bo na osnovi takih pogovorov prišlo do tesnejšega sodelovanja na kulturnem, gospodarskem in tehnološkem področju, Bučar pa je opozoril predvsem na to, da je bila „danes naša naloga, da ustvarimo ustrezno klimo za sodelovanje. Danes je sicer ni treba ustvariti na novo, važno pa je bilo, da smo jo ponovno potrdili“.

Konkretno sta Kövarijeva in Bučar dejala, da so se menili o jedrski elektrarni v Krškem. Kövarijeva je opozorila na načelno pripravljenost avstrijske zvezne vlade, da tudi finančno pomaga Sloveniji pri uvajanju nadomestnih virov energije, Bučar pa se je spričo obljubljenih pomoči izrazil optimistično: „Če bodo na razpolago potrebna finančna sredstva za gradnjo desetih novih hidroelektrarn ob Savi, bo dejansko morda uspelo ustaviti JE Krško že leta 1995.“ Na vsak način pa bo že 4. in 5. aprila v Železni Kapli večji simpozij o možnostih izstopa iz jedrske energije.

Ob vprašanju slovenske narodne skupnosti na Koroškem je Bučar dejal, da se je

Predsednika parlamentov Kövari (levo) in Bučar (desno).

slovenska delegacija že na predvečer obiska sestala tudi s predstavniki koroških Slovencev, v pogovoru s koroškim deželnim zborom pa je predstavila tudi svoje gledanje na sporne točke. Konkretno je Bučar omenil vprašanje javnih dvojezičnih vrtcev, slovenske glasbene šole, kulturne izmenjave in dvojezičnega šolstva, pri čemer se je zavzel za to, da naj bi imeli tudi nemško govoreči starši možnost, da prijavijo svoje otroke k dvojezičnemu pouku tudi izven dvojezičnega ozemlja. Kövarijeva je na vprašanje, zakaj Koroška pri prijavi želi uveljavljati neke vrste etnični kataster, izrazila svoje osebno mnenje, da to naj ne bi bilo pravilo: „Toda v današnjem trenutku je stvar pač tudi predmet volilnega boja. Sicer pa mislim, da so odnosi

med večinskim in manjšinskim narodom urejeni, ter da dejansko skušamo pomagati manjšini v vseh vprašanjih, ki so zanjo pomembna.“ Zaključna točka obiska je bil pogovor delegacije skupščine Slovenije s koroškim deželnim glavarjem Haiderjem.

Obvestilo!

Zaradi velikonočnih praznikov bo prihodnja številka Slovenskega vestnika izšla šele v četrtek, 4. aprila. Cenjene bralke in bralce naprošamo za razumevanje.

Uredništvo

Finančne težave domov

Na izrednem srečanju v Slovenskem dijaškem domu „Srečko Kosovel“ v Trstu so se pogovarjali predstavniki domov iz Celovca, Gorice in Trsta. Zavzeto in zaskrbljeno so obravnavali težko materialno stanje omenjenih slovenskih ustanov in njihovo skoraj nenadomestljivo vlogo. Ugotovili so, da domovi omogočajo sodobno in kvalitetno zavetje mladim in s tem pomoč njihovim družinam in družbi.

Sklenili so, da bodo s takimi delovnimi srečanji nadaljevali. O stanju v domovih bodo obveščali slovensko, italijansko in avstrijsko javnost. Po sedanjih oceni je trenutno v najhujših finančnih težavah Mladinski dom v Celovcu. Srečanje sta vodila predsednik Dijaške matice v Trstu prof. Dušan Križman in predsednik Slovenskega šolskega društva v Celovcu dr. Avguštin Malle. V razgovoru so sodelovali tudi ravnatelji tržaškega, goriškega in celovškega dijaškega doma, Švab, Košuta in Blajs.

Tajnika obeh osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev, NSKS in ZSO, dr. Marjan Sturm (desno) in mag. Marjan Pipp (levo), sta bila gosta „Cluba tre popoli“, ki je v celovškem Europahaus pripravil podijsko diskusijo z naslovom „Narodnostna politika na novi poti?“ V imenu prireditelja je gostoma in udeležencem izrekel dobrodošlico v obeh deželnih jezikih Hanzi Ogris, medtem ko je diskutanta predstavil dr. Gerd Schmidler (v sredini); ta je bil tudi vodja diskusije.

Tajnika obeh osrednjih organizacij sta uvodoma podala nekaj misli o narodnostni politiki koroških Slovencev z ozirom na novo situacijo v Evropi, zlasti ob težnjah po gospodarskem vključevanju južno- in vzhodnoevropskih dežel. Marjan Sturm je med drugim menil, da v tem procesu pridobivajo na pomenu posamezne regije in z njimi tudi kultura narodnih skupnosti, to pa vnaša tudi nove kriterije v pojmovanje narodne identitete. Marjan Pipp pa je izrazil svojo zaskrbljenost zaradi slovenskega jezika, ki je v javnosti vedno manj prisoten. V širši diskusiji pa je bilo tudi ugotovljeno, da je koroška narodnostna politika vse prej kot zrela za vstop v skupnost evropskih narodov, saj ta predpostavlja tudi narodno enakopravnost. To znova potrjuje tudi odklonilen odnos deželnega glavarja Haiderja do javne dvojezične šole v Celovcu.

Pravica do dvojezičnega pouka

(nadaljevanje s 1. strani)

so pred tem morali sami izvesti informacijsko dejavnost ter celovškimi gospodinjstvom razposlati informacijski bilten „Bildungsplus“, ker do tedaj javnost z uradne strani sploh ni bila informirana o možnosti za prijave otrok k dvojezičnemu pouku tudi v Celovcu. Informacija deželnega šolskega sveta je bila dejansko razposlana šele nekaj dni pred prijavnim rokom in je bila v prvi vrsti namenjena samo učiteljem. O potrebi in uspešnosti informacijske dejavnosti pa priča podatek, da je bilo samo za 1. razred prijavljenih 16 otrok (poleg prav tako polne privatne Mohorjeve ljudske šole!). Messner je hkrati opozoril na Haiderjevo demagoško in protislovnostno propagandistično ravnanje: le-ta je omalovaževal, da naj bi bilo v nekem šolskem okolišju prijavljenih samo 5 otrok, v isti sapi pa je govoril o grozeči slovenizaciji Celovca.

Poskusi ustrahovanja

Na Koroškem pa je že na dan vpisovanja oziroma kmalu zatem prišlo do poskusov ustrahovanja staršev, ki so prijavili otroke k dvojezičnemu pouku. Že dan pred vpisom je deželni glavar Haider poskrbel za nejasnosti, ko je vsaj posredno pozval vse ravnatelje celovških šol, naj tudi poizvedo, ali so starši pripadniki slovenske narodne skupnosti – nekateri ravnatelji so ta nalog kar rade volje izpolnili –, ta „gonja“ pa se je v naslednjih dneh le še stopnjevala. Tako so nam starši poročali, da so jih celo iz šolskih oblasti klicali domov in poizvedovali po narodni pripadnosti. Kdo je to dejansko storil, ta čas še ni mogoče dokazati, saj je npr. vodja oddelka za šolstvo mesta Celovec dr. Schlapper na naše vprašanje zatrdil, da njegov urad „tega nikoli ni storil in tudi v bodoče ne bo, saj za to niti ni poklican“.

Čeprav torej vsaj v nekaterih primerih ni razčiščeno, kdo je konkretno skušal vnašati zmedo med starše ali vsaj posredno izvajati pritisk nanje, pa velja: za vsemi temi poskusi očitno tiči želja, da bi v Celovcu ne prišlo do ustanovitve javne dvojezične šole, pa čeprav je potreba dana in več kot dokazana. Drugače si ni mogoče razlagati, da so na nekaterih šolah ravnatelji kar grobo napadli starše, jih skušali prisiliti, da se priznajo k slovenski narodni skupnosti, ali pa skušali vplivati na otroke s tem, da so govorili o težavah, ki jih čakajo, če še ne znajo slovensko... Tako nam je neka mati pripo-

vedovala, da je bil njen sin po vpisovanju tako zbežan, da niti dva dni kasneje ni hotel iti na vpisovanje v varstvo na tej šoli.

Čeprav ta „kampanja“ torej ni zalegla – kljub njej je namreč za javno dvojezično ljudsko šolo prijavljenih 29 otrok –, pa je k zmedbi skušal prispevati tudi poslušajoči predsednik deželnega šolskega sveta Reinprecht. Na tiskovni konferenci je govoril o tem, da bo ta dvojezična šola v Celovcu pač neke vrste „šola po vzorcu gorskih šol“, torej da bo nižje organizirana, vse šolske stopnje pa

določila, na kateri šoli bo dvojezični pouk.“

Nasploh pa je poskus poizvedovanja o narodni pripadnosti sprožil val protestov v koroški javnosti. Skupnost staršev ABCČ in ZSO sta že takoj po zaključenem vpisovanju ugotovili, da je število prijav (29 otrok za vse štiri šolske stopnje, to pa poleg prijav v Mohorjevi ljudski šoli) potrdilo potrebo po javni dvojezični ljudski šoli, hkrati pa je ZSO tudi pozvala Reinprechta in Haiderja, naj prenehata ustrahovati ljudi: „Predsednik deželnega šol-

IZJAVA

sosveta za slovensko narodno skupnost o trenutni manjšinskošolski razpravi

Sosvet za slovensko narodno skupnost zaskrbljen ugotavlja, da v zvezi s trenutno razpravo o manjšinskem šolstvu oziroma s prijavi k dvojezičnemu pouku v Celovcu nekateri v javni diskusiji uporabljajo izraze, ki sodijo v preteklost. V smislu evropskega povezovanja in po načelih Evropskega sveta naj bi se učili jezika soseda. Tudi prisila za priznavanje k posamezni narodnosti je stvar preteklosti. Zahteva, da imajo le pripadniki slovenske narodne skupnosti pravico do dvojezičnega pouka, je v nasprotju z avstrijsko ustavo. Prof. Pernthaler je po naročilu koroške deželne vlade pripravil pravna izhodišča (Model avtonomnega javnopravnega zastopstva slovenske narodne skupnosti na Koroškem, 7. 11. 1990), in v njih ugotovil: Tudi iz ustavnopravnih razlogov bi bilo vsako ugotavljanje pripadnosti avstrijskega državljanca k slovenski manjšini, pa tudi vsakršna zahteva po dokazovanju pripadnosti državljanca k tej manjšini zaradi nevarnosti diskriminacije, ki bi bila z njo povezana, prepovedana. Sosvet za slovensko narodno skupnost zato poziva koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja, da upošteva avstrijsko ustavo in v Celovcu omogoči dvojezični pouk vsem, ki ga želijo.

združene v en skupen oddelk. Torej pouk, kot v praobdobju avstrijskega šolstva.

Sicer je Reinprechtove izjave zavrnil celo Haider, toda to je storil le formalno, ne pa vsebinsko. Bolj vsebinska je izjava dr. Dieterja Antonija, vodje centra za razvoj šolstva, ki je Reinprechtove in Haiderjeve izjave ocenil kot škodljive: „Prepir, kakršnega je znova sprovoval deželni glavar Haider, bi lahko na mah uničil klimo odprtosti in zaupanja, katero nam je uspelo ustvariti v zadnjih letih.“ Najbolj tehtna pa je zagotovo izjava dr. Schlapperja, ki je na naše vprašanje odgovoril, da bo spričo števila prijav vsaj za prvi razred gotovo potrebno urediti samostojen razred, ne pa oddelčni pouk. Le o lokaciji se dr. Schlapper še ni izjasnil: „Do konca marca morajo ravnatelji celovških šol deželni vladi pismeno sporočiti število prijavljenih otrok. Potem pa bo dežela, seveda po predhodnem dogovoru z mestom Celovec,

skega sveta in deželni glavar naj bi, namesto da se posvečata raziskovanju družinskega debela, spoznala, da žive v Celovcu tudi ljudje, ki se želijo učiti slovenščine, ker bi radi živeli interkulturalno sožitje, brez vsakršne prisile po narodnem priznavanju.“

Haiderjeve napade, ki da pričajo o njegovem „ekstremno nacionalističnem nastrojenju“, je zavrnil tudi NSKS in hkrati pozval starše, da se tudi v lastnem interesu poslužijo možnosti dvojezičnega pouka. Za koroško ZAL je Hubert Budai izjavil, da je Haider spričo 29 prijavljenih otrok v Celovcu postal očitno paničen: „Tako napada celo nemško govoreče sodeželane, ki želijo svojim otrokom omogočiti boljšo izobrazbo“. Vsem staršem, katerim skušajo preprečiti pravico do dvojezičnega pouka, pa Budai priporoča, da si izborijo svojo pravico pred ustavnim sodiščem. Tudi KPA se izreka za demokratično šolsko politiko, ki najširšim krogom omogoča dvojezični pouk: „Prisila do priznavanja k narodnosti kot pogoj za možnost dvojezičnega pouka nasprotuje ustavi in fatalno spominja na narodnostno politiko v času Hitlerjevega fašizma.“

Igor Schellander, Andrej Mohar

Sosvet sprejel proračun

(Nadaljevanje s 1. strani)

Član sosveta in predstavnik cerkve, dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, je v razpravi sprožil debato o tem, da naj bi cerkvene institucije avtomatično prejele tretjino proračuna iz narodnostnega sosveta, čemur je vrsta članov ugovarjala.

Predložen proračun, po katerem bodo cerkvene institucije prejele tretjino finančnih sredstev, je sosvet kljub temu sprejel, o načinu razdeljevanja denarja pa bo razpravljalo na eni izmed prihodnjih sej.

V razpravi o Pernthalerje-

vem modelu je NSKS obrazložil svoje stališče in ga načelno pozdravil. Po krajši razpravi so člani sosveta sprejeli sklep, da se bo razprava o tem modelu nadaljevala jeseni. Do tedaj naj bi vse stranke, ZSO in cerkev predložile svoja stališča. V razpravi o tem modelu so prišla do izraza dokaj različna stališča. Predstavnik cerkve je menil, da mora v tako pomembnem vprašanju priti do konsenza vsaj med obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev. Za podobno so se zavzemali tudi predstavniki SPO in FPÖ.

Ermacora buri duhove

(Nadaljevanje s 1. strani)

odjeknila v koroškem in avstrijskem prostoru. Zvezni predsednik ljudske stranke in vicekancler dipl. inž. Josef Riegler je Ermacorovo izjavo v zvezi s Slovenijo označil kot osebno mnenje bivšega parlamentarca, ki da nima zveze s praktično (avstrijsko) politiko, šef deželne ljudske stranke dr. Christof Zernatto pa je menil, da so Ermacorove izjave povsem depasirane, predvsem v trenutni situaciji Slovenije in Jugoslavije. Oglasil se je tudi nemškonačionalni „Heimatdienst“ in odločno zavrnil vključitev Slovenije v avstrijsko državo, saj bi to ogrozilo enotnost Koroške...

Iz Južne Tirolske na ta presenetljiv predlog še ni bilo reakcij, v Sloveniji pa je do njega zavzel stališče član predsedstva Republike Slovenije prof. dr. Matjaž Kmecl, ki pravi sledeče: „Ob vsem spoštovanju do zaslužnega znanstvenika in profesorja Felixa Ermacora se seveda ni mogoče strinjati z njegovimi predvidevanji, da bi se Republika Slovenija lahko priključila Avstriji. Predstave o tem, morda samo novinarske, temeljijo na napačnih vizijah glede prihodnje Evrope: v združeni Evropi naj bi cvetel etnični in

kulturni pluralizem, ne pa državne meje; torej je govorjenje o državnih mejah eo ipso nesmiselno. Vsekakor pa je Republika Slovenija prej in slej življenjsko zainteresirana za tesno sodelovanje z vsemi regionalnimi in drugimi sosedi, pri čemer pomeni za sodelovanje z Avstrijo zgodovina lahko (ni pa nujno) dodaten motivacijski substrat. Docela nesprejemljivo pa je govoriti o eventualni slovenski priključitvi k Avstriji v kontekstu z Južno Tirolsko, etnične relacije so pri tem popolnoma različne, povrh pa je v vsakem primeru tovrstno špekuliranje v nasprotju s pozicijami Helsinške listine in običajnega meddržavnega poslovanja.“

Emacorjeve iluzije pa je zavrnila tudi javnomnenjska anketa, v kateri so se prebivalci Slovenije skoraj absolutno izrekli za popolno samostojnost.

**Naročite
in širite
„Slovenski
vestnik“**

VABILO

na

**slavnostno proslavo ob 50. obletnici rojstva
Osvobodilne fronte slovenskega naroda v soboto,**

**27. aprila 1991 ob 10. uri,
na Trgu revolucije
v Ljubljani**

Naša dolžnost je, da se te veličastne proslave v čim večjem številu udeležimo.

Poleg slavnostnih govornikov bodo na slavnostni proslavi sodelovale tudi antifašistične organizacije iz Avstrije in Italije. V okviru kulturnega sporeda bo nastopil tudi moški pevski zbor „Foltej Hartman“ iz Pliberka.

Na to veliko proslavo vabijo:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
Zveza koroških partizanov
Zveza slovenskih izseljencev
Zveza slovenskih žena
Slovenska prosvetna zveza

S Koroške bodo vozili avtobusi. Kraj in čas vstopa bo še pravočasno objavljen. Prijave prosimo na eno od zgoraj omenjenih organizacij. Telefonska številka: 0463/51-43-00.

V sklopu programske diskusije ZSO vabi na predavanje:

Dr. Peter Leuprecht, direktor komisije za človekove pravice Evropskega sveta:

„Etnocentriem ali multikulturalnost?“

19. 4. 1991, ob 20.00

v Delavski zbornici Celovec, predavalnica 4

Pučnik: „Dogovori med republikami bi pomenili napredek!“

Predsednik slovenske vladne koalicije Demos dr. Pučnik je ob svojem obisku na Koroškem ocenil razmere v Jugoslaviji kot kaotične. Dejal je, da so nejasne pristojnosti, prav tako razmerje oblasti v državi, predvsem pa prihodnost. Podprl je najnovjši dogovor o pogajanjih med republikami, ki se bodo pričela 28. marca v Dubrovniku. „Če bi pristojnost za dogovarjanje dejansko uspelo prenesti na posamezne republike, bi bil to napredek, saj zvezno predsedstvo zaradi srbske politike izsiljevanja tega v preteklosti ni moglo razreševati, temveč je položaj še bolj zaostrilo“.

Za Slovenijo je kljub nevarnosti „vojaškega puča na balkanski način“ dejal, da bo nadaljevala proces osamosvajanja ter da je za Demos obvezen rezultat plebiscita 23. decembra lani. Konkretno: 23. junij je zadnji rok za uresničitev suverene in samostojne države Slovenije, novo slovensko ustavo pa naj bi sprejeli v začetku maja. „Če pa bi prišlo do vojaškega posega proti Sloveniji, bi skupščina takoj razglasila odcepitev od Jugoslavije in JLA smatrala za okupatorja.“ Vendar je tak poseg po

Pučnikovem mnenju malo verjeten.

V zvezi s priznanjem Slovenije kot samostojne države pa je menil, da se ocene zahodnih držav v zadnjem času bistveno spreminjajo ter da ob popolni osamosvojitvi pričakuje tudi pozitiven mednarodni odmev. V zvezi z vstopom v Evropo je dejal, da Slovenija sedaj še ni zrela za to ter da takšne Slovenije Evropa še ne bi sprejela: „Slovenija mora najprej urediti domače razmere, hkrati pa navezati vse potrebne stike za gospodarsko in politično vključevanje v Evropo. Ta proces pa bo trajal okoli deset let, morda še dlje.“

V zvezi z mednarodnimi pogodbami, ki zadevajo varstvo narodnostnih manjšin v Sloveniji ter Slovencev v zamejstvu, je Pučnik dejal, da bo Slovenija v primeru razdružitve oz. odcepitve to vprašanje povezovala s svojimi obveznostmi. Pri tem je priznal, da še niso izčrpane vse možnosti za podporo Slovencev v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Poudaril pa je, da so tudi prejšnje slovenske vlade manjšinkim vprašanjem v zamejstvu namenile veliko pozornost.

Ivan Lukan

Krpanje razbitega lonca

Dobrih deset dni je, odkar je predsednik jugoslovanskega predsedstva dr. Borisav Jović nenadoma odstopil. To so bili nedvomno najbolj dramatični trenutki v jugoslovanskem povojnem obdobju. Nastalo je brezustavno stanje, vojska je izgubila svojega vrhovnega poveljnika in imela je proste roke za kakršenkoli poseg. Dogodki, izjave, predvsem pa obtoževanja so se vrstila kot v filmu. Jović je v izstopni izjavi obtožil zvezno vlado, da je kriva za zelo slabo gospodarsko situacijo, vse člane predsedstva pa razbijanja Jugoslavije. Zvezna vlada in člani predsedstva so mu vračali milo za drago, kar po vrsti so se oglašale republiške, nacionalne in zvezne stranke, med njimi tudi srbska opozicija, ki so se večinsko opredelile proti Joviću in njegovemu gospodarju Miloševiću.

Vsa pozornost jugoslovanske in svetovne javnosti pa je bila usmerjena v vojaški vrh. Ta se je umaknil v svojo enklavo in podrobno analiziral stanje in svojo vlogo v njem. Z vsako uro je bilo bolj jasno, da si v generalštabu niso enotni in da golobi krhajo ostrino jastrebovih krempljev. General Blagoje Adžić je moral popustiti pred zmerneži in tako je bila izjava

vojaškega vrha sicer še vedno grožnja in ultimativna nasproti Sloveniji in Hrvaški, vendar pomirjujoča. Inicia-

tivo so spet prevzeli politiki, ki so se že na prvi pomladanski dan sestali na razširjeni seji predsedstva.

Milošević je kaj hitro ugotovil, da odstop Jovića ni bila najbolj uspešna poteza za izsiljenje izrednega stanja, zato ga je srbska skupščina že v ponedeljek „prepričala“, da je svojo odločitev preklical in se vrnil na čelo države, vendar samo od 15. maja, ko mu poteče turnusni mandat. V predsedstvo pa sta se vrnila tudi vojvodinski in črnogorski predstavnik, tako da je srbski paket spet komplet. Kosovskega predstavnika, Albanca Riza Sapunxhija, pa je srbska skupščina zaradi glasovanja proti Jovićevevim ukrepom kaznovala z razrešitvijo, namesto njega pa v predsedstvo poslala kosovskega Srba Sejda Abramovića.

Kljub tem hitrim potezom pa je Miloševića razvoj že prehitel. Omehčali so ga predvsem dogodki na beograjskih ulicah, okrepljena srbska opozicija, najbolj pa protesti študentov in zahteve srbskih intelektualcev, da naj odstopi. Vse kaže, da je izbral novo geslo: rešiti, kar se rešiti da! V tem smislu je bilo tudi njegovo ponedeljkovo srečanje s Tudjmanom na obmejnem ozemlju med Srbijo in Hrvaško. Je jugoslovanski razbiti lonec še mogoče zakrpati? Vsekakor, vendar ne s federalnim, ampak kvečjemu konfederalnim vezivom.

Jože Rovšek

Jugoslavija razpada; sicer ne tako hitro, kot si to želijo nekateri, kar številni predvčerajšnji, ki so tak razpad napovedovali že desetletja. Toda razpad Jugoslavije se zdi neizbežen.

Če prelistamo avstrijsko časopisje zadnjih dveh, treh let, se srečamo z vedno enakimi in čedalje bolj dolgočasnimi naslovi: „Jugoslavija pred razpadom“, „Jugosla-

KOMENTAR

dr. FRANCIJA ZWITRA ml.

O JUGOSLAVIJI

vija na koncu“, „Zadnja seja jugoslovanskega predsedstva“, „Jugoslaviji dokončno odzvonilo“ ipd. In vsi se strinjajo v enem: kar so že zdavnaj napovedali, namreč da obstoj večinacionalne, večreligiozne, večkulturne države nima bodočnosti, se zdaj uresničuje. Samo komunistična diktatura je omogočila več kot štiridesletni obstoj Socialistične Federativne Republike Jugoslavije.

Poenostavljanje, primitivno prikazovanje zgodovine in aroganten odnos do narodov Jugoslavije so že od nekdaj vodili peresa avstrijskega bulvarnega tiska in prispevali k popačenemu prikazu dejanske Jugoslavije.

Razpadu Jugoslavije je priča generacija, ki to državo pozna iz sramotilnih in omalovaževalnih komentarjev; tako se je vsa Jugoslavija nenadoma znašla ob sramotilnem stebru vseh tistih diktatur, ki so določale politično življenje narodov vzhodne Evrope, od Romunije do Poljske, in podobno sliko posredujejo v teh časih tudi objavljena mnenja od Ljubljane do Dunaja, od Maribora do Gradca. Pravične ocenitve Jugoslavije pa ta čas ni zaslediti.

Neodvisno od vprašanja upravičenosti in politične razumnosti odcepitvenih stremiljenj slovenskega in hrvaškega naroda je vendarle potrebna tudi trezna politična in zgodovinska ocena vloge Jugoslavije v času njenega obstoja.

Prva Jugoslavija je bila rezultat povsem prostovoljne in svobodne združitve jugoslovanskih narodov v skupno in enotno državo v dokončnem razpadu avstro-ogrške monarhije in po koncu prve svetovne vojne. Vsakršna primerjava – in to velja tudi za drugo Jugoslavijo – z baltičskimi deželami v Sovjetski zvezi, ki jo dostikrat slišimo, je prav zato nedopustna in kratkomalo napačna: baltičske dežele so bile dejansko nasilno priključene k Sovjetski zvezi, o čemer ne more biti govora v vprašanju Slovenije in Hrvaške v njenem odnosu do Jugoslavije.

Kot vse druge države, naslednice avstro-ogrške monarhije – z izjemo Češko-slovaške pod vodstvom narodnega humanista, sve-

tovljana in demokrata Tomaža G. Masaryka – je tudi prva Jugoslavija zabredla v krvavo centralistično diktaturo srbskega kraljestva in tako na prvi pogled postala lahek plen nemškega okupatorja.

Toda ideja o jugoslovanski državnosti – ne narodnostna jugoslovanska ideja! – ni zamrla niti pod kraljevo srbsko diktaturo niti pod škornji nemških in italijanskih okupatorjev. Končno je prav na njej slonela zmogovita NOB in tudi zgodovinsko pomembno drugo zasedanje Avnoja v bosanskem Jajcu, kjer so se izvoljeni zastopniki vseh jugoslovanskih narodov slovesno sporazumeli o ustanovitvi nove, demokratične, na načelih narodnostne enakopravnosti sloneče Jugoslavije.

Ta druga Jugoslavija je bila torej rezultat skupnih izkušenj, skupnega boja in skupnega hotenja vseh jugoslovanskih narodov. In ta nova Jugoslavija je bila – z izjemo Francije in Albanije – edina fašistično okupirana država v Evropi, ki se je z lastnimi močmi, brez odločilne pomoči zaveznških sil, sama osvobodila. Ugled, ki si ga je s tem pridobila po svetu, je bil velikanski.

Prav tako velikanski kot kratka tri leta pozneje, ko se je odločno in pogumno uprla neverjetnemu pritisku Stalinske Sovjetske zveze, ki bi si bila Jugoslavijo rada podredila v prav takšnega vazala, kot je to v letih poprej storila z vsemi drugimi državami vzhodne Evrope. Ta boj, v zgodovinski literaturi večkrat primerjan z biblijskim bojem Davida proti Goljatu, je Jugoslaviji šele omogočil dokončno pot politične neodvisnosti in samostojnega razvoja.

Vendar je bila ta hrabroznajna, zmogovita bitka in ubrana pot pogojena tudi z občutnimi žrtvami: jugoslovansko gospodarstvo, že tako nerazvito pred vojno, popolnoma uničeno med vojno, v svojem povojnem razvoju hudo obremenjeno zaradi več kot triletnje psiho-loške vojne s Sovjetsko zvezo, ni bilo deležno nikakršne pomoči od (bolj) razvitih držav: tako imenovani Marshallov plan, ki je šele omo-

gočil „gospodarski čudež“ takratne ZRN in zahodnoevropskih držav nasploh, je Jugoslavijo pravtako ignoriral in zapostavljal kot odhod sovjetskih strokovnjakov po kominformovskem sporu. In prav v tem je treba iskati tudi korenine ekonomske krize, ki danes tare Jugoslavijo.

Pa vendar – vsem sovražnim težnjam navkljub – se je ta Jugoslavija razvila v politično ugledno in gospodarsko obetajočo državno skupnost. Med odločilnimi ustanovitvi gibanja neuvrščenih držav najdemo ob Gandhiju, Naserju in Sukarnu tudi pobudnika, jugoslovanskega predsednika Tita.

Jugoslavija je vse bolj postajala vzgled za države tretjega sveta, model samoupravnega socializma je fasciniral na tisoče in stotisoče razočaranih komunistov po vsem svetu, ki so se odvrčali od sovjetskih diktatorskih predpisov. Socializem s človeškim obrazom – to geslo je spremljalo jugoslovansko pot v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih tega stoletja.

In še leta 1968, ko so čete vzhodnoevropskih držav pod poveljstvom Sovjetske zveze pregazile takratno „praško pomlad“, se je Jugoslavija demonstrativno izkazala solidarno z vlado Aleksandra Dubčka, sprejela politične begunce iz ČSSR in ostro protestirala proti kršitvi mednarodnega prava.

Pa tudi koroški Slovenci – da postajamo „pro domo“, dolgujemo priznanje tej zdaj tako oporečni Jugoslaviji. Od svoje ustanovitve je ta država spremljala usodo koroških Slovencev ter se izkazala za dosledno zastopnico in varuhinjo svojih narodnih manjšin v sosednjih državah. V času zloglasne „Ortstafelsturme“ je predsednik Tito, takrat na višku svojega mednarodnega političnega ugleda tako na vzhodu kot na zahodu, demonstrativno sprejel delegacijo koroških Slovencev in s tem internacionaliziral vprašanje slovenske manjšine na Koroškem. Ta poteza je vsekakor prispevala k spoznanju avstrijske vlade, da mora sprejeti dialog z manjšino.

Ne da bi se spuščal v sedanje spore v Jugoslaviji, kaj šele da bi jih komentiral; vendar: svojo 45-letno zgodovinsko upravičenost je druga, povojna Titova Jugoslavija vsekakor dokazala.

In nihče nima pravice, da bi generacijo, ki je to Jugoslavijo s krvjo izbojevala, branila, izgrajevala in jo hotela obvarovati, postavil ob sramotilni steber.

Bodoči rodovi zgodovinarjev, politologov, sociologov, ekonomistov in tudi psihologov bodo morda „sine ira et studio“ razložili, zakaj se dobra, spravna in človeška ideja ni mogla udejaniti.

VELIKONOČNA

PRILOGA

1991

Vesele velikonočne praznike!

Kako bi bilo z dobrim šartljem ali pa sirovim štrukljem?

Šartelj (pogača):

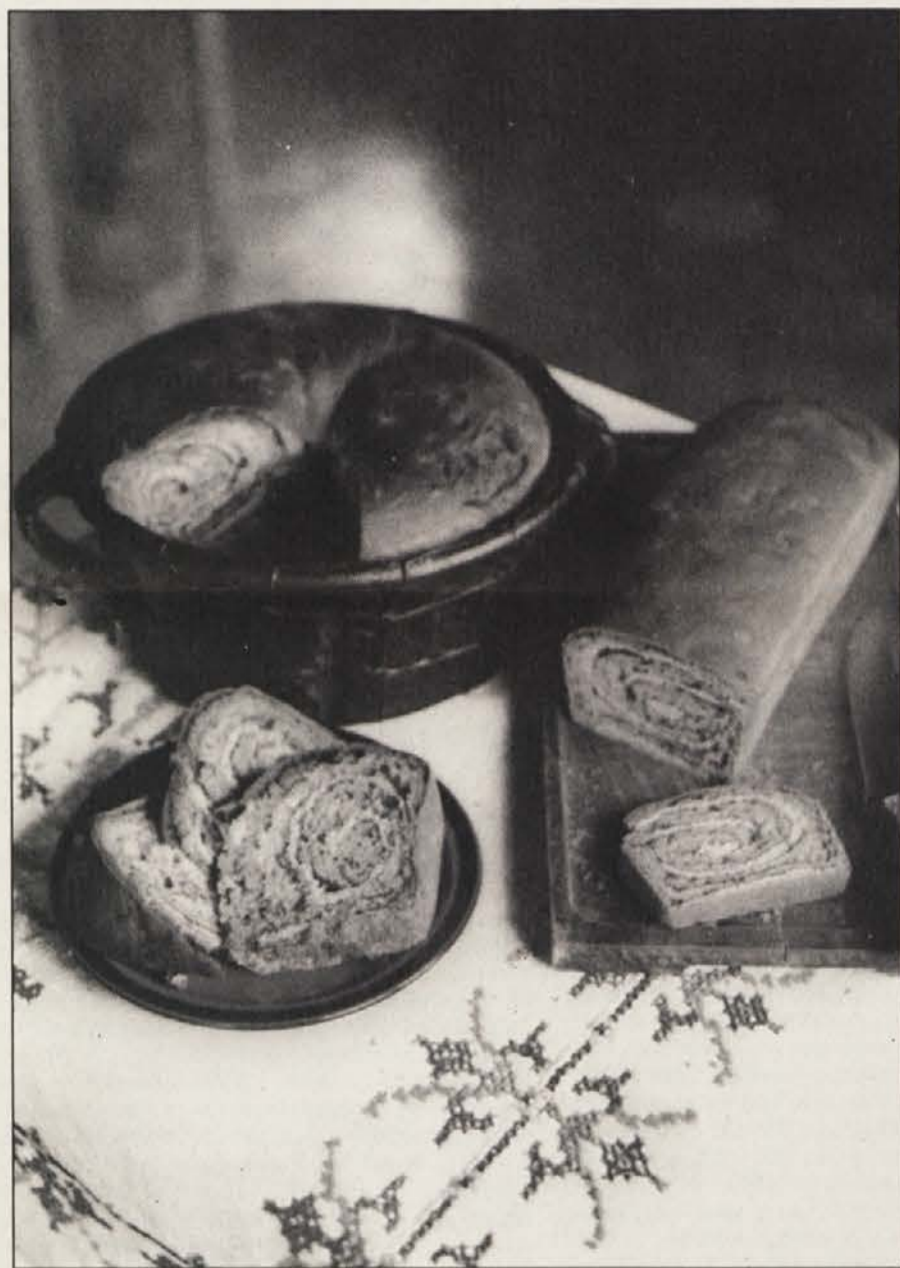
Sestavine: 0,75 dag bele moke, 4 dag kvasa, 3 jajca, pol l mleka, 13 dag sladkorja, 14 dag surovega masla, ščepec soli, 3 čajne žličke cimeta, 4 žlice sladkorja in 15 dag rozin.

Kvas, žlico sladkorja, jajce in malo mlačnega mleka dobro zmešamo in zlijemo v vdolbino, ki smo jo napravili v sredini pripravljene moke. Prilijemo ostalo mleko in napravimo testo, ki ga dobro gnetemo približno pol ure. Vzhajano testo čim tanjše razvaljamo in ga potresemo s cimetom, sladkorjem in rozinami. Končno pogačo zvijemo in jo damo v kozico, ki smo jo namazali z oljem. Pečemo jo pri temperaturi 190 do 200 stopinj C približno eno uro.

Sirov štrukelj:

Sestavine: testo – 30 dag bele mehke moke, 1 jajce, 4 dag presnega masla, po potrebi voda, sol; nadev – pol kg sveže skute, 5 dag drobtin, 2 jajci, 8 dag rozin, četrt l smetane, 2 žlici sladkorja, lupina limone, 1 jajce in 1 dl mleka za premaz.

Napravimo primerno mehko vlečeno testo, ga na površini naoljimo in pustimo počivati. Medtem zmešamo skuto, 2 rumenjaka, smetano, sladkor in limonino lupino, nadevu dodamo še trd sneg iz obeh beljakov. Nato testo tanko razvlečemo, ga namažemo z maslom, nato z nadevom, rozinami in drobtinami. Štrukelj rahlo zvijemo in damo v namaščen pekač. Pomažemo ga z razžvrkljanim jajcem in ga polijemo z mlekom. Pečemo ga pri 175 do 180 stopinj C približno tričetrt ure.

stran 2

Hotel Korotan je našel novega kupca

stran 4

Kontaktne leča 1991 je zblížala mladino na Koroškem

stran 5/6

Ženska stran / TAK na obisku v Gorici

stran 7

Hanzi Kežar – zaslužen koroški zborovodja

stran 8

Otroci, poznate tudi vi „Ne-bom“ dan?

Zgodovina hotela Korotan v Sekiri ob Vrbskem jezeru se bere skoraj kot telefonski imenik. Čeprav je bil vse do konca leta 1986 last Posojilnice Celovec, so se vsaj imena poslovođij menjavala kot številke na roletih. Od leta 1987 je bil lastnik Korotana podjetje Iskra Delta, katerega pa danes tudi ni več. Tako je nekđaj kot „slovenski hotel“ proslavljeni Korotan postal del stečajne mase Iskre Delta in kot tak te dni prešel v last dunajskega podjetja Technobeton, katere lastnik je zahodni Nemec Günther Wichmann. Asimilacija po gospodarsko, samo konec pozdrava „Korotan, dober dan“, ali pa značilna gospodarska usoda po slovensko?

„Lahko noč, Korotan!“

Spominjam se, kako smo se leta 1975 mnogi veselili, da ima Slovenski atletski klub tudi teniško sekcijo. „Na igrišču slovenskega hotela Korotan imajo vsi člani možnost, da po zelo ugodni ceni preizkusijo svoje spretnosti v belem športu.“ Tako so pravili, tako so snubili – in res smo tam tudi igrali in se po nekaterih nič kaj prijetnih izkušnjah z nekaterimi celovškimi klubi, ki so se še posebej tedaj zapisali tako imenovanemu vrhunskemu športu, veselili nepričakovane možnosti, hkrati pa tudi tega, da smo pač lahko tudi, slovensko prosili za ključ za igrišče.

Spominjam se tudi, da na primer nikoli ni bilo vprašanje, kje bodo vsakoletni maturanti slovenske gimnazije s svojimi starši in profesorji proslavili opravljene zrelostne izpite. – „V slovenskem hotelu Korotan v Sekiri, seveda“, se je glasil, v konkretni situaciji kar nemi odgovor, ker vprašanja pravzaprav nihče niti postavil ni. Bil je pač „naš“ hotel; v bistvu tudi zares.

V zgodnjih 80-ih letih je bil hotel Korotan še naslov za razna gospodarska srečanja, politične „vrhove“ in družabne pojedine. Tudi v tem času je še veljal za „našega“, hkrati ali pa prav zato pa se ga je tu in tam oprjel celo mit „svete slovenske zemlje“. To še posebej v kraju, katerega so nekateri lokalni politiki nameravali celo preimenovali v „Seekirn“, ker jim prevod „Sekirn“ pač nikakor ni bil dovolj nemški.

Slovenska zemlja...

Naj bo dovolj nekakšne mladostne romantike, zaznamovane z nekakšno narodno pubertetnostjo. Posvetimo se ekonomski plati. Ko je Posojilnica Celovec leta 1909 kupila prvo zemljišče v Sekiri, še ni bilo jasno, da naj bi na njem zrasel poznejši hotel Korotan z velikim kopališčem vred. Šele leta 1952 so se nekateri zadržniki – bolj ali manj samoiniciativno – odločili za gradnjo večjega objekta. V prepričanju, da je tudi na Koroškem potreben slovenski zadržni dom, so se odločili, da ga pač postavijo v

Sekiri na „slovenski zemlji“. Tako so potem že 31. 12. 1953 povabili na njegovo otvoritev.

Po predvidenem načrtu naj bi Korotan poletni deloval kot hotel, pozimi pa kot neke vrste izobraževalni center, med drugim za slovenske zadržnike ali pa tedaj še priljubljene kuharske tečaje... Žal pa se že v samem začetku želje niso izpolnile, tečajev in seminarjev v Korotanu skoraj niso prirejali oziroma so jih tudi zaradi previsokih obratovalnih stroškov prestavili v kmetijsko šolo v Podravljah.

Tako je stavba ostala le hotel, ki pa po svoji notranji ureditvi (npr. velikost sob) in po svoji kapaciteti (maksimalno le do 120 postelj) nikoli ni bil zares konkurenčen oziroma ni imel prave možnosti, da bi bil po dejanskih ekonomskih zakonitostih lahko poslovno uspešen. Prav v zvezi z „rdečimi številkami“ pa so bile podvzete razne „rešilne“ akcije, ki pa vse po vrsti niso mogle preseči dejstva, da so se nekateri odgovorni zadržniki na Koroškem pač odločili za neke vrste pustolovščino, da so se hoteli ukvarjali z dejavnostjo, za katero niso imeli ne kvalificiranih kadrov ne izkušnje. To prav gotovo dokazuje tudi veliko število poslovođij, ki jih je hotel Korotan „preživel“ v času, ko ga je upravljala celovška posojilnica.

Poslovođje oziroma direktorji hotela Korotan so bili med drugimi Joško Piček, Joško Čimžar, Miro Mischkulnig, Karel Smolle, Ernst Arbeitstein in Franc Rutar, v ozadju pa so odločali tudi

Hotel Korotan v Sekiri je bil nekoč v lasti Posojilnice Celovec...

drugi. Vsi skupaj pa niso uspeli pripeljati Korotana tako daleč, da bi bil izkazoval poslovne uspehe. Obratno, letne bilance so izkazovale približno poldrugi milijon izgube.

Seveda, ker Sekira ni tako znan turistični center kot npr. Vrba, se hotel ni mogel vključiti v skupinsko reklamiranje ponudb kraja, sam pa zaradi prenizke kapacitete ni mogel začeti širše zasnovane reklamne dejavnosti (npr. v ZRN, na Švedskem,...). Tako je ostal odvisen predvsem od privatnih stikov, iz teh pa tudi nikoli ni bil polno zaseden. In kot gostinsko podjetje je beležil izgube, za izravnavo bilance pa je bilo včasih potrebno, da so pač prodali kose zemljišča...

To so bile zarezne, „slovenska zemlja korotanska“ se je začela krčiti, tako zemljišče za hotelom kot tudi površine hotelske plaže...

...dana v najem, prodana,...

Iz te situacije so se hoteli nekateri izmotati s tem, da bi Posojilnica Celovec sicer ostala lastnik hotela Korotan, da pa ga ne bi več sama upravljala. Zato je bila 25. 2. 1980 s podjetjem Emona iz Slovenije sklenjena zakupna pogodba, ki naj bi veljala 15 let, torej še sedaj. V tej zadevi se v jubilejni brošuri celovške posojilnice njen sedanji predsednik dipl. trg. mag. Franc Brežjak pritožuje: „Zakupnina je bila sicer plačana vnaprej, vendar posojilnici to ni prineslo nič, ker nam najemnik zakupnine ni izplačal, temveč je celoten znesek investiral v preureditev hote-

la.“ Toda tudi to – iz kakršnihkoli razlogov že – hotela ni rešilo, tako da se je leta 1987 razvedelo, da je Posojilnica Celovec z 31. 12. 1986 hotel Korotan prodala podjetju Iskra Delta. O prodajni ceni pravi sedanji poslovođja ZSZ Joza Habernik, da je znašala „kakih 25 milijonov šilingov“, kot argument pa se poleg izgube pojavlja tudi trditev, da je bila celovška posojilnica zaradi določil novega bančnega zakona v prodajo primorana.

Iskra Delta pa posloplja pravzaprav nikoli ni koristila. Sicer je celo napovedovala, da naj bi v tem posloplju nastal center za računalniško šolanje, toda v vseh teh letih je bil Korotan vseskozi zaprt. Turisti, katere bi prej radi privabili za svoje goste, so si le še ogledovali zaprt hotel, posloplje je propadalo, plažo je zarasla visoka trava, tako da se je na prazne pomole za kopanje zatekel kvečjemu kak „insider“ in se s tem izognil kopalniški gneči v celovškem mestnem Strandbadu ob Vrbskem jezeru.

...sedaj pa nemška last!

Kljub temu so razni zadržniki tudi v tem času še vedno upali, da bo „slovenska zemlja sekirska“ ostala vsaj v slovenskih rokah. Pravzaprav vse dotlej, ko je duhove razburila vest, da je Iskra Delta prijavila stečaj. To je bil konec Iskre Delta, z njo pa tudi konec „slovenskega“ Korotana, kajti hotel je postal del stečajne mase, in kot takega ga je pred 14 dnevi kupilo dunajsko podjetje Technobeton, ki je v lasti Nemca.

Vseeno, ali bo novi lastnik tam zgradil luksuzni hotel z igriščem za golf, ali pa bo samo porušil posloplje in čakal na kakršenkoli navdih, Korotana v Sekiri ni več, približali so se idealu „Seekirna“...

Kaj pa denarci?

Odprto ostaja nekaj vprašanj. Najvažnejše izmed njih je finančno. Technobeton je hotel z zemljiščem in plažo vred kupil kot del stečajne mase, torej po ceni, ki je precej nižja od tiste, ki jo lahko dosežeš, če imovino ne pro-

daš pod pritiskom finančnih uradov, sodišča itd. Čeprav je bil Korotan pravzaprav na bobnu, je Technobeton plačal zanj 42 milijonov šilingov, medtem ko ga je Posojilnica Celovec 31. 12. 1986 prodala za pičlih nekaj več kot 20 milijonov... V čem je ta ogromna razlika?

Posamezniki postavljajo neke vrste računico, ki naj bi zadevo utemeljila: „25 milijonov smo dobili od Iskre Delta. Zadnjih deset let nam ni bilo treba pokrivati izgub, prihranili smo torej približno 15 milijonov; skupno jih je torej 40. No, vsaj dva milijona pa res lahko rečemo, da smo zaslužili z obrestmi na kupno ceno, pa smo tam pri tistih 42 milijonih, ki jih je kupec zdaj plačal.“

Vse jasno? Kdo bo prvi zajuckal, da „smo Slovenci“ celo profitirali?... Pravijo, da vrisk obtiči v grlu, ko se v zavest zapiči spoznanje, da se gradbena substanca hotela Korotan v zadnjih štirih letih zagotovo ni čudežno izboljšala sama od sebe in da se, ker pač Avstrija še ni v Evropski skupnosti, tudi cena za zemljišče ni znatno zvišala... Torej ostaja – vsaj za tiste, ki menda bolj preprosto razmišljajo – nepojasnjeno, zakaj je bila prodajna cena pred štirimi leti kar za 50 odstotkov nižja kot danes, ko so hotel prisilno prodali.

Kaj se je torej zgodilo, da je Iskra Delta prišla tako poceni do hotela Korotan? Ali prodajni strategiji dejanske vrednosti niso znali oceniti, se dejansko niso zavedali, da prodajajo hotel, ali pa je bil v ozadju še kak stričevski motiv? Bodi tako ali drugače, dejstvo je, da je bila Posojilnica Celovec zadnja štiri leta samo še v toliko povezana s hotelom Korotan, da je bila vpisana na prvem mestu v zemljiški knjigi – kot bančna ustanova, ki je Iskra Delta morala dati kredit v višini prodajne cene, da ji je ta z njim lahko „odkupila“ hotel. Toda v tej zvezi lahko na koncu zabeležimo dobro novico: slovensko zadržništvo ni utrpelo dodatne škode, ker bo zdaj dobilo povrnjenih še odprtih 18 milijonov z obrestmi vred. Torej vsaj v tem primeru velja: „Nimamo problemov“... **Andrej Mohar**

Zapuščena je tudi Korotanova plaža, zarasla jo je trava.

AKTUALNI RAZGOVOR

Da ne bi postali hlapci na svoji zemlji!

Professor dr. Aleksander Bajt, kako bi Vi ocenili trenutno gospodarsko stanje v Sloveniji?

Enako kot v Jugoslaviji, katastrofalno.

Kaj najbolj vpliva na tak položaj?

Mislím, da je to posledica napačne stabilizacijske politike zvezne vlade. Zato, da bi bila situacija čim bolj uspešna, je zvezna vlada sprostila uvoz, s tem pa celotno jugoslovansko gospodarstvo odprla konkurenci, s katero pa se ne more meriti. Produktivnost našega gospodarstva je prenizka, kar je posledica prejšnjega več kot 40 let trajajočega sistema. In če v takem položaju sprostijo cene, tako da praktično odpravijo carine, je pred gospodarstvom zahteva, da se vse tisto, kar se je negativnega nagrmadilo v preteklosti, preko noči spremeni. Na žalost Slovenija oz. njena vlada tega očitno ne razume. Osnovni ekonomskopolitični pogled je podpiranje Markovićeve politike. Sam nimam nič proti in celo nujno je podpirati resnično stabilizacijsko politiko. Jasno pa je, da v ponovno inflacijo iz leta 89 ne more iti. Zato je povsem nepravilno tej politiki pomagati z odpravo zaščite svojega gospodarstva, ker bo to glede na učinkovitost moralo propasti.

Čemu v Markovičevem programu ste še nasprotovali?

Ni mi bilo všeč, da je z ukrepi proti inflaciji odlašal toliko časa, da se je spremenila v hiperinflacijo. Ne vem, če veste, da sem bil leta 1989 njegov ekonomski svetovalec. Aprila sem na njegovo željo začel s tem poslom in mu vnaprej povedal, da ga bom v trenutku, ko se bo odločil za šok terapijo, kar se je zgodilo decembra meseca, zapustil. To sem novembra, ko mi je za ta ukrep povedal, tudi storil. Osnovni razlog pa je bil v tem, da je bil Marković povsem indolent do inflacije, ki jo je strahotno podcenjeval, kasneje pa ni izpeljal vseh mogočih ukrepov. Preskok v hiperinflacijo v septembru, ko je bila že 48%, je bila posledica njegovega začetnega ignoriranja le-te, potem pa nepripravljenost, da stori kaj resnično učinkovitega. Zato pa je bilo v njegovi operaciji kar nekaj napak,

med drugimi tudi povsem tehničnih, kot so napake v sistemu plačil in neustrezni monetarni politiki.

Kakšni so bili Vaši predlogi za saniranje jugoslovanskega gospodarstva, ki pa jih ni upošteval?

Junija leta 89, ko je bil že znan mehanizem, kako se inflacija spreminja v hiperinflacijo, sem izdelal precej obsežen elaborat, ki ga je Marković skupaj s ključnimi gospodarskimi ministri sprejel. Od tega je bilo pozneje izvedenega le nekaj malega in še to z velikimi napakami, ki so resnost vlade postavile pod vprašaj. Ko sem ga na primer novembra meseca 89 vprašal, kako bo v juniju in juliju financiral odkup žita, je odgovoril, da je do takrat še daleč. Resnica pa je ta, da je odkup ponovno zahteval novo emisijo denarja, kar je tudi krivda sistema odkupa, ki je še vedno tak kot takoj po 2. svetovni vojni, se pravi realsocialističen. Kmet pride la, država pa mora odkupiti. Celoten sistem se je spremenil le v toliko, da kupec ni bila več država neposredno, temveč poslovne banke, ki pa so denar za odkup dobivale od centralne vlade, ki ga je v ta namen morala na novo natisniti.

Nova slovenska vlada je v začetnem obdobju govorila o relativno hitrem saniranju slovenskega gospodarstva. Ste Vi to verjeli?

Zelo poceni je sedaj reči, da nisem verjel. Leta 1988 sem izdal knjigo „Samoupravna oblika družbene lastnine“, v kateri sem razpravljaj o možnostih povečanja učinkovitosti slovenskega gospodarstva. Napisal pa sem tudi, da bo glede na to, da je celotno nazadovanje trajalo 40 let, potrebnih vsaj 20 let, da se stvari normalizirajo. Še vedno mislim, da učinkovitosti gospodarstva ni mogoče popraviti preko noči. Predvsem pa se ne strinjam s tistimi, ki mislijo, da je za to potrebna lastninska sprememba, kajti ne verjamem, da se bo učinkovitost povečala, če danes vso družbeno lastnino spremenimo v privatno. Mi smo se 40 let privajali na naš način dela in na odnos do dela in to je naše bistvo. Mi delamo drugače kot v Avstriji ali še kje severneje. Za take spremembe pa so potrebna leta in sistema-

Dr. Aleksander Bajt

je leta 1951 postal redni profesor na pravni fakulteti v Ljubljani, v letih 1958 in 59 se je izpopolnjeval v Cambridgu v Angliji in na istoimenski univerzi v Ameriki. Ekonomski inštitut, katerega direktor je še danes, je skupaj s sodelavci ustanovil leta 1963. Do leta 1970 je bil interne narave, leto pozneje se je osamosvojil in se leta 1973 popolnoma ločil od pravne fakultete. Inštitut izdaja dve zelo pomembni publikaciji, to sta Gospodarska gibanja v Sloveniji in Gospodarska gibanja v Jugoslaviji, v katerih vsak mesec analizirajo gospodarsko situacijo. Dr. Aleksander Bajt objavlja tudi v tujem strokovnem tisku, dve leti (1968-69) pa je predaval tudi na Virginijški univerzi. Lansko leto je prenehal z rednim predavanjem na fakulteti in se povsem posvetil delu na inštitutu, ki ga bo vodil najmanj še ta mandat, ki se bo zaključil čez dve leti.

tični napor, katerih pa ni, saj se ljudje zaradi katastrofalnega položaja ne prizadevajo kaj izboljšati, temveč samo preprečiti stečaje in socialne nemire. Zaostreni socialni problemi, ki bi nastali ob preveliki brezposelnosti, bi namreč prav lahko ogrozili oz. postavili pod vprašaj celoten projekt osamosvajanja Slovenije. Zato je tako orientirana tudi vladna ekonomska politika, ki dokaj zajeten fond denarja uporablja skoraj izključno za reševanje zavženih velikih podjetij.

Ali ima Slovenija trenutno dovolj jasen načrt prednostnih nalog za saniranje gospodarstva?

V osnovi je to napačna politika, saj gospodarstvo prepušča tuji konkurenci. Zato je popolnoma jasno, da naša vlada tistega osnovnega koncepta, s katerim se stvari začno obračati na bolje, nima. Jugoslovansko in slovensko gospodarstvo zaenkrat pristajata samo na tečajno zaščito, v kateri pa strahovito zaostajata in to zaradi enostavnega razloga, kajti če devalvirate, potem ima to negativne posledice na inflacijo, saj vsaka devalvacija, ki je posledica inflacije znotraj države, povzroči le še večjo inflacijo. Tako devalvacija nikoli ne more biti dovolj velika. Praktično to pomeni, da zaščita gospodarstva preko tečaja ni zadostna. Potrebna je tudi carinska zaščita, katere pa ni, saj se lahko prosto uvaža, kar ima za posledico nizko zaposlenost, izgube, nelikvidnost itd. To se bo nadaljevalo toliko časa, dokler se ne bo spremenila politika. Te spremembe pa bi se laže izvajale v večji tvorbi kot pa v samostojni, vendar relativno majhni Sloveniji. Verjetno bi bil pritisk na Slovenijo tako močan, da si kakšne posebne carinske zaščite ne bi mogla privoščiti. Pritiski bi nastali s strani sosedov pa tudi ES. Bojim se, da bo osamosvajanje to nezadostno zaščito slovenskega gospodarstva napravilo trajno. Končni rezultat takega nadaljevanja pa bi privedel v razprodajo in to precej pod cenjo, ki bi ustrezala dejanski vrednosti kapitala. Pri tem bodo največ profitirali tisti, ki imajo kapital, vendar bo to le malo domačinov in veliko več tujcev. Lahko se nam zgodi, da bo dobršen del gospodarstva prešel v tuje roke in to v precej večjem obsegu, kot je

bilo to pred drugo svetovno vojno. To pomeni, da se Slovenci spet lahko spremenimo v delavce in brezposelne oz. kot so včasih rekli, v hlapce na svoji zemlji.

Se Vam zdi, da znani Cankarjev izrek: „Hlapci ste in hlapci boste ostali“ do neke mere razkriva mentaliteto slovenskega naroda, ki pravzaprav mora imeti „nekoga nad seboj“, saj se na trenutke zdi, da vlada Slovenijo prodaja.

Z zadnjim stavkom se seveda strinjam. Ne vem, če veste, da sem bil edini, ki je nasprotoval plebiscitu. Zame je bil ta plebiscit vesoljni C. Mislím, da si s tem podpisujemo smrtno obsodbo. Ljudje se enostavno ne zavedajo geopolitičnega položaja, v katerem se Slovenija nahaja. Mi bomo, ne samo gospodarsko, temveč tudi politično, strahotno odvisni od našega severnega sosedu. Tudi koroški Slovenci od nas ne bodo imeli take podpore kot jo imajo oz. bi jo lahko imeli od večje gospodarske skupnosti. Glede mentalitete ste imeli prav, sicer ne objektivno, saj predpostavljamo, da smo enako sposobni. Pa nismo niti po ekonomskih niti po intelektualnih potencialih.

To je dejstvo in to se je poznalo, čeprav se čutimo strašno superiorne v odnosu do juga. Vi veste, da zlasti mladi za južne sosesde uporabljajo izraze Bizantinci in ne vem kaj še, v odnosu do našega severnega sosedu pa bomo postali servilni. V odnosu do njih nas podrejenost ne bo motila in to je tisto, kar ste rekli, to je dejansko v nas samih. Razlog, zaradi katerega bomo odvisni od našega severnega sosedu, pa so tudi ambicije južnih sosedov po našem delu Istre, okrog katere se plečejo različni scenariji. Eden izmed teh je, da bi Istra morala imeti samostojen status v Jugoslaviji ali v Sloveniji in da bi bilo njenemu prebivalstvu omogočeno dvojno državljanstvo. Z italijanske strani imajo velik apetit predvsem desničarska gibanja. Da se jih bomo lahko ubranili, bomo morali imeti podporo Avstrije, ki ima do tega področja tudi velik interes. Za časopis „Der Standard“ sem izjavil, da bo Slovenija sicer pravnoformalno ostala samostojna in ne deseta avstrijska dežela, kot je bilo napačno interpretira-

no, da pa bo v resnici vse delovalo tako, kot bi bila.

V tem prispevku ste tudi izjavili, da nasprotujete navezavi nove slovenske valute na katerokoli zahodno. Ali je sploh smiselno imeti svojo valuto?

V trenutku, ko Slovenija je ali bo samostojna, mora imeti svojo valuto, kajti če bi pristala na neko tujo valuto, ne bi mogla imeti samostojne gospodarske politike. Slovenija mora imeti svojo valuto, le nesmiselno jo je vezati na neko konvertibilno, saj izhajamo iz neučinkovitega gospodarstva, ki pogojuje inflacijo. To pa je tudi glavni razlog, da ne moremo začeti s trdno valuto. Tudi zato nam je predsednik poslanske frakcije avstrijskih svobodnjakov Gugerbauer predlagal model Lichtensteina, ne pa morda denarne unije, saj bi bila to prevelika obremenitev za šiling.

Eden izmed razlogov za slabo stanje gospodarstva so tudi prevelike davčne obremenitve. Nova vlada je obljubljala razbremenitev, novi davčni zakon pa je pokazal, da ga je še dodatno privela.

Se strinjam, čeprav ne vem, če je točno, da ga je obremenila z dodatnimi davki. Res pa je, da je eden izmed razlogov manjše konkurenčnosti našega gospodarstva na tujih trgih njegova prevelika obremenitev. Vsaka resna politika, ki bi hotela koristiti našemu gospodarstvu, bi morala gledati na to, da stroške družbene rešije zmanjša.

Kakšna oseba bi morala biti po Vašem mnenju dober gospodarski minister. Ali samo strokovnjak ali samo politik ali mešanica obojega ali česa tretjega?

Veste, pri tem ste me ujeli, ker je minister za gospodarstvo dr. Jože Mencinger naš član. Sedaj vi zahtevate, da ga na nek način kritiziram..., sicer pa odgovor tega ne zahteva. Mislím da je prav, da je ekonomski strokovnjak. Ne verjamem, da imamo pri nas politike, ki bi se dobro spoznali na gospodarstvo. Predsednik vlade mora biti politik in Peterle je po mojem

(Dalje na 4. strani)

Da ne bi postali hlapci na svoji zemlji!

(Nadaljevanje s 3. strani)

občutku dober politik, kateremu pa je potrebna močna roka za ekonomijo.

Ko sem se poleti pogovarjala z dr. Mencingerjem, je med drugim dejal, da je delo na inštitutu popolnoma drugačno kot delo v vladi. Je torej velika razlika med teorijo in prakso?

To sta dve povsem različni stvari. Poglejte, mi v resnici nismo akademski ekonomisti v tistem smislu kot na zahodu, kjer se z ekonomijo ukvarjajo kot z znanostjo. Lahko ste na primer super ekonomski znanstvenik, dobite Nobelovo nagrado, ni pa rečeno, da se kakorkoli spoznate na gospodarstvo. Zato, da ste dober gospodarstvenik, je treba imeti nekaj podjetniškega duha. Znanje ekonomije k temu pomaga, ni pa vse.

Prej sva govorila, da bo Slovenija, če ali ko se bo osamosvojila, zelo navezana na Avstrijo. Ali to pomeni, da bi v kakršnikoli povezavi lahko skupaj z njo vstopila v ES?

Ne verjamem. Datuma vstopa ene in druge sta po mojem mnenju zelo različna. Ne morem pa zanikati, da bi bila po vstopu Avstrije v ES pot Slovenije mnogo lažja, saj bi Avstrija tako našo zahtevo zagotovo podpirala. Sicer pa nisem prepričan, da bo Avstrija v ES že jutri.

Katere trajnejše povezave z Evropo bi trenutno Sloveniji ali pa Jugoslaviji najbolj koristile in ali nam je izguba dobre pozicije za vstop v Evropski svet zelo škodovala?

Ne verjamem, da so ekonomske posledice zelo velike. Moralno in politično pa je to seveda pomembno, saj je to priznanje in potrditve, da tja spadaš.

Izstop Slovenije iz Jugoslavije bo imel za posledico delno izgubo ostalih jugoslovanskih trgov. Kaj to pomeni?

To bo zagotovo imelo posledice, vendar je to cena, ki jo moramo plačati za osamosvojitve. Vendar bo to le vmesno obdobje, saj se vedno lahko preorientiramo na druge trge, saj je slovenska proizvodnja konec koncev majhna. Večji problem je v tem, da samostojna Slovenija na neke stvari ne bo mogla vplivati in nekaterih procesov ne bo mogla kontrolirati. Zaščita slovenskega gospodarstva je prav gotovo prva taka stvar, o čemer pa sva govorila že na začetku.

Zdenka Varga – Novljan

Kontaktna Leča 91

Kontaktna Leča 91

Kontaktna Leča 91

Pred enajstimi leti se je rodila zamisel „Kontaktne leče“, in sicer na pobudo nekega dijaka ZG 1 v Celovcu v sodelovanju z dijaki slovenske gimnazije. Zamisel te enkratne prireditve je bila, da dijaki različnih koroških šol skupno iščejo poti, da bi odpravili predsodke med obema narodnima skupnostma na južnem Koroškem. Zamisel se odslej ni bistveno spremenila, vsekakor pa organizacija, ki je v zadnjih letih postajala vse bolj profesionalna, povečalo pa se je tudi sodelovanje drugih šol (vedno več se jih pridružuje, letos jih je sodelovalo že pet!). Pretekli teden od ponedeljka do petka je bilo v poslopu slovenske gimnazije živo tudi popoldne in ob večerih: prireditve je sledila prireditvi, program pa je združeval vrsto zanimivih točk, od kabaretov tja do gledaliških predstav, branj, športnih prireditev, koncertov, work-shopov – na katerih so se dijaki naučili nekaterih spretnosti – in ne nazadnje tečaja slovenščine... spekter prireditev je bil torej širok, nudil je vsakomur nekaj – žal pa se je število obiskovalcev držalo v mejah!

Zbližala mladino obeh narodnosti

V četrtek popoldne se je ob podijski diskusiji na temo „Kako občevati z obrobni socialnimi skupinami“ (diskutirali so prizadeti, pristojni politiki ter predstavniki socialnih organizacij) razvila zanimiva diskusija. Ali ni vsak izmed nas na katerikoli način drugačen, kdo izmed nas ni že kdaj hotel vse opustiti, „izstopiti“ iz te naše družbe v izobilju, kdo so sploh ti „obrobni“ ljudje, kaj jih je privedlo na rob? Veliko vprašanj, na katera ni bilo vedno lahko najti odgovor.

Po tej resni diskusiji pa je bilo kar prijetno slediti lahkotnosti in plesu Ikarusa (čeprav je tudi vsebina Centesime resna!), si z Ikarusom nadeti peruti, zleteti v drug svet, svet umetnosti... in pozneje še z domačo pop-skupino 4 J splavati v druge sfere....

Prvi višek je bil že v ponedeljek, na dan otvoritve: tečaju slovenščine in oblikovanju iz glin je sledilo branje znane koroške avtorice Maje Haderlap, ki je potem še dis-

kutirala z mladostniki o svojem delu, svojih pristopih idr.. Otvoritvi Kontaktne leče 91, ki jo je opravil poslovodja avstrijskega Kulturnega servisa dr. Wimmer, pa je sledil koncert znane avstrijske jazz-skupine Harryja Stojke, ki je tudi sam pripadnik avstrijske manjšine, in sicer Romov. Harry Stojka je izdal že številne ploščice, vendar pa so mu bolj pomembni koncerti, ki mu omogočijo kontakt s publiko. Žal tudi temu koncertu ni prisostvovalo veliko obiskovalcev, ki bi si želeli osebno spoznati mojstra avstrijskega jazzza, ki je igral že z znanimi osebnostmi te glasbene zvrsti kot so Friedrich Gulda, Andre Heller in Timna Brauer in je zaslovel tudi v inozemstvu (Nemčija, Francija).

V torek je tečaju slovenščine in literarnemu branju (Dave Karloff in Helmut Micheler) sledil koncert ansambla „Shalom“, ki je publiko seznanil z glasbenim ustvarjanjem dežel Tretjega sveta (pesmi in glasba iz Afri-

Gledališka skupina ZG 1 je zaigrala „Bunbury“ Oscarja Wilda

ke, Azije in Latinske Amerike). Cilj skupine „Shalom“ je približati mladostnikom iz industrijskih dežel kulturo Tretjega sveta. Gledališki predstavi „Das Morgen von Gestern/ Včeraj od jutri“, ki jo je uprizorila gledališka skupina ZG s Plešivca – igro je napisal dijak in soorganizator Kontaktne leče 91 Dave Karloff prav za to prireditve, njena vsebina pa je – kako bi bilo drugače! – sožitje med obema narodnostma na južnem Koroškem – pa je zvečer sledil še koncert skupine „Joe Silent Climax“.

V sredo se je z igro „Bunbury“ Oscarja Wilda predstavila gledališka skupina ZG 1 iz Celovca. Dijaki ZG in ZRG 1 so igro sami naštirali, skupino pa sestavlja osem mladostnikov, ki se sicer – kot vsi mladi ljudje – bolj zanimajo za diskoteke in glasno pop-glasbo. Ti mladostniki so prišli med drugimi na račun tudi zvečer, ko jih je razveseljevala celovška skupina „Naked Lunch“ z novo

break-klicken – fastplaying – glasbo.

Petek, zadnji dan letošnje Kontaktne leče, je bil spet v prvi vrsti posvečen literaturi in kabaretu. Drugi višek tedna pa je bil brez dvoma koncert afriške skupine „Kings of Africa“, ki je nastopila v svojih tradicionalnih nošah in publiko navdušila z afrobeatom, jazzom, regijem in afriško folklorno glasbo.

Prireditve letošnje Kontaktne leče pa so dopolnjevale še razstave, na katerih so dijaki (tudi bivši!) sodelujočih šol prikazali svoje umetniško ustvarjanje. Peter Krivograd iz Šmihela, ki se je že od nekdanj zanimal za umetnost, se je v Argentini naučil uporabljati različne materiale kot so les, glina, lak, barve, kreda idr. in z njimi izdelovati skulpture in slike, ki naj bi zrcalile umetniškovo mišljenje.

Svoja dela pa so razstavili še Lukas Kircher in Leopold Larcher (ta čas študirata na Visoki šoli za upodabljanje na Dunaju), Tibor Taylor (iz ZG Vetrinj) in Vesna Wakounig, ki je obiskovala slovensko gimnazijo, ta čas pa na Dunaju študira prazgodovino.

S svojim bogatim sporedom se je Kontaktna leča v zadnjih letih uvrstila med tiste alternativne celovške prireditve, ki naj bi nagovorile zlasti mladino. Ob letošnjem slabšem obisku pa bo treba razmišljati o vzrokih, zakaj tako bogat spored ne privabi več obiskovalcev. Morda zato, ker je ponudba prevelika? Prirediteljem je vsekakor želeli, da se bo zadovoljivo razrešilo tudi vprašanje finančnih podpor (npr. od dežele!), ne nazadnje kot spodbuda za prihodnje leto, za sodelovanje še večjega števila nemško in slovensko govorečih koroških mladostnikov.

Priprava: Štefka Vavti

Dave Karloff in Helmut Micheler bereta iz svojih del

Ženske in znanost, ženska znanost, ženske na univerzah

Pred nekaj tedni je v Mohorjevi založbi izšla zanimiva (ženska) knjiga z naslovom „Med avtonomijo in zavzetjem / Zwischen Autonomie und Vereinnahmung“. Knjigo so izdale znanstvenice Renate Schwab, Hildgard Enzinger in Sigrid Schmid-Bortenschlager, posvečena pa je ženskim raziskavam, feministični znanosti in situaciji ženske na avstrijskih univerzah. Novembra 1989 so se znanstvenice iz vseh avstrijskih univerz srečale na tako imenovanem „workshopu“ in razpravljale o stanju feministične znanosti v Avstriji. Tam se je tudi porodila ideja za to knjigo. Avtorice knjige predstavljajo različne znanstvene smeri, od literature tja do tehnike, sociologije in prava, filozofije in gospodarstva ter politike in pedagogike.

Ulla Zöhrer-Ernst v prvem prispevku razpravlja o Campanellovi utopiji „sončne države“ (17. stoletje), pokaže bralcu, kako bere tekst kot feministka, kje so protislovja ipd. Ingrid Spörk piše o posledicah, ki jih ima tako imenovana ženska znanost na literarno teorijo.

Zelo zanimiv je prispevek Claudie von Werlhofer, ki se sprašuje, kje je pri gibanju ženske znanosti ostalo gibanje. Pri tem piše o svojih izkušnjah in o cepitvi med različnimi ženskimi gibanji (med ženskami, ki jim gre za oblast, in med tistimi, ki jim gre za mišljenje...), o ženskah, ki „pomagajo“ moškim in preživetju patriarhalnih struktur s tem, da izberejo moške pristope k znanosti, s tem, da uporabljajo iste mehanizme zatiranja. Avtorici pa gre pri ženski znanosti za vprašanja svojega jaza, za probleme, ki ženske „žulijo“, za proces spoznavanja sebe kot ženske. V tem smislu ženska znanost razume kot neke vrste terapijo. Diskusije, ki se vrstijo samo okrog situacije ženske-gospodinje ali zaposlene ženske, naj po njenem mnenju ne bodo glavni cilj razprav in raziskav ženske znanosti. Veliko piše o svojih izkušnjah na univerzah v Nemčiji in Avstriji, ki so si

podobne: povsod je namreč opaziti fenomen, da ženske, ki jim gre za oblast in za politiko, kaj rade izrinejo tiste, ki jim gre za mišljenje in znanost. Kritizira tiste znanstvenice, ki, ko pridejo na oblast ali pa do finančnih sredstev, postavijo v ospredje razne politične cilje (so zelene, avtonomne, levičarske...) in pri tem zanemarjajo spoznavanje ženskega kot takšnega. Ko sedijo na stolčkih, hitro prevzamejo neke vrste „moški stil“ in so tako gledano „alibi-ženske“, s katerimi se moški lahko bahajo v javnosti (koliko žensk imamo na univerzah!), ki pa jim vendarle „gredo na roke“ in s tem ne ogrožajo patriarhalnih struktur in hierarhije. Werlhoferova meni, da so navsezadnje največje nasprotnice ženskega gibanja in ženske znanosti ženske same. Vprašljiva se ji zdi tudi diskusija o številu in ženski oblasti, ne da bi se pri tem razpravljalo o vsebinah. „...če ženskam gre za isto oblast, kot jo imajo moški, potem sem proti, ker to škoduje našemu dobremu glasu. Ne uvidim, da naj bi vsepovsod vladale ženske, kot je Thatcherjeva, to ni smisel in cilj našega gibanja!“

Podobne probleme občuti tudi znanstvenica Susanne Dermutz s celovške univerze,

ki se sprašuje, za katere interese in ženske pri tej ženski znanosti gre. „Ženske-gospodinje naj bi se pomirile s tako imenovanim ‚vzgojnim dodatkom‘ in z različnimi projekti in akcijami kot je npr. ‚dekleta v moške poklice‘“, kritizira tisto „žensko znanost“, ki v prvi vrsti služi kontroli, prilagoditvi in discipliniranju ženske.

Edeltraud Ranftl je prepričana, da je razvoj vprašanja ženske obtičal v otroških čevljih in da ima največkrat funkcijo alibija. Ženske morajo delati pod drugačnimi, težjimi pogoji kot moški – to velja tudi za univerze. Ženske (znanstvenice) se morajo odločiti med družino in poklicem – moškim tega ni treba. Ne moremo mimo dejstva, da se delovni in življenjski pogoji žensk ne dajo primerjati z moškimi, zato tudi ne moremo govoriti o „enakih kvalifikacijah“ za neko delovno mesto. Še vedno veljajo predsodki, da ženska ne more biti hkrati žena, mati in znanstvenica; ker mora skrbeti za družino se ne more vsa posvetiti znanosti (kot moški), zato tudi zahteva po kvotaciji (Quotenregelung) ne zadostuje, kajti v prvi vrsti bi bilo treba ženskam ustvariti življenjske in delovne pogoje, v katerih lahko živi.

Avtorica tudi kritizira, da v naši družbi tako imenovane „vodstvene kvalitete/ Führungsqualitäten“ (samozavest, neodvisnot, uveljavljanje svojih interesov...) avtomatično prisojamo moškemu, medtem ko ženske zreduciramo na „materinske občutke“ (intuicija, skrb, požrtvovalnost...). Tako pa bo znanost ostala domena moških. Leta 1987/88 je na avstrijskih univerzah promoviralo 38 % žensk, profesuro pa je imelo le 2,08 % žensk.

V knjigi najdemo še izsledke empirične raziskave o vrednosti ženske znanosti na avstrijskih univerzah, v zadnjem delu pa bogato dokumentacijo o delu znanstvenic na avstrijskih univerzah in o diplomskih nalogah in disertacijah, ki so v zadnjih letih nastale o ženskih temah.

Knjiga „Med avtonomijo in zavzetjem“ je, če se vanjo pogledamo, bogata po vsebini in zanimiva. Je pa znanstvena, zato bolj težko berljiva, tako da žal ne bo pritegnila vseh bralk. Če pa si jo boste kupili (cena: 198 šilingov), boste imeli na knjižni polici bogato dokumentacijo raznolikosti feminističnega mišljenja in ženske znanosti na avstrijskih univerzah.

Št. V.

Med nami povedano

piše dr. Štefka Vavti

Tokrat bo moj stolpec zelo osebno, kajti k prispevku dr. Kristijana Schellandra z naslovom: „Samozavestna integracija ali raje nadvlada v getu?“ (SV, štev. 8) želim dodati nekaj misli in (osebnih) izkušenj. (Če ga niste prebrale, bi vas ob tej priliki spodbudila, da to storite.)

Mislím, da je avtor zadel jedro problema, ki tare nas Slovence. Najbrž je celo res tako, da človek potrebuje „distanco“, da te mehanizme sploh vidi. Tudi jaz sem 15 let živela zunaj Koroške in sem – preden sem se vrnila – dolgo razmišljala o tem, ali naj se sploh še vrnem. Pred letom in pol mi je osebna življenjska situacija pomagala k odločitvi, vrnila sem se, morda celo zaradi nekaterih idealističnih občutkov, „da bi kot Slovenka morala nekaj prispevati k izboljšanju naše situacije“, in tudi zaradi sina (želela sem si, da bi doračal na dvojezičnem ozemlju...).

Pri nas gredo ure drugače!

Ne vem, kaj vse je vplivalo na odločitev, politična realnost na Koroškem – in sicer tista med Slovenci – pa me je hitro dohitela in če bi se danes spet odločala, bi bil moj odgovor jasen „ne“! To zveni trdo, tega se zavedam, vzroki za to pa so podobni kot jih je navedel tudi dr. Schellander (glej zadnji del prispevka). Kvalificiranost namreč pri Slovencih res ne šteje, bolj važno je, da pripadaš k pravemu (levemu ali desnemu) taboru, da trobiš v isti rog, da vsemu nekritično pritrdiš. Poplačani so vedno tisti, ki „ubogajo“ in nimajo svojega mnenja!

Dodala pa bom še konkretno izkušnjo iz mojega delovnega vsakdanjika: zaključila sem študij političnih ved in publicistike in imam več let prakse, to pomeni, da sem za novinarko/urednico kar dobro kvalificirana. Po svoji vrnitvi na Koroško sem bila kot svobodna novinarka (pri nemških dnevnikih in večjem magazinu) kar hitro uspešna (obširne, zahtevne reportaže). Pri Slovenskem vestniku pa sem (morda zato, ker sem ženska?) hitro „zdrsnila“ k pisanju manj zanimivih prispevkov, kratkih vesti, k pretipkavanju koledarja priraditev ipd. – k nalogam torej, ki bi jih lahko dobro opravila vsaka tajnica! Slovenci si privoščijo visoko kvalificirane tajnice, jaz pa si, kot kaže, Slovencev ne morem več!

Štefka Vavti

Praznovale smo mednarodni ženski dan!

Pred nekaj dnevi, 8. marca, smo praznovale mednarodni ženski dan. Tudi letos se je ob tem dnevu po svetu zbralo več milijonov žensk, da bi se skupno borile za več pravic, za enakopravnost, mir in solidarnost in da bi opozorile na probleme, ki jih imajo – tudi še v letu 1991 – ženske v naši družbi.

Pretekli teden v petek je na slovesnost vabila tudi Zveza slovenskih žena. Slovenke so ta dan skupaj praznovale v Mladinskem domu v Celovcu.

Meni pa so se 8. marca porajale misli kot tale: skupinam, ki so v naši družbi zastopane, kaj radi posvečamo posebne dneve ali celo leta: leto otrok, leto prizadetih, ženski dan, materinski dan....

Ne vem, ali naj se teh posebnih dni/let veselím? Seveda je dobro in prav, da vsaj enkrat na leto razmišljamo o zaslugah oz. problemih, ki jih imajo te skupine v naši družbi! Vendar, ali to zadostuje, ali to ni le neke vrste alibi-dejanje, da bi prizadete pomirili: enkrat v letu podarimo materam rože – in že smo se odkupili za ves trud, ki ga imajo/so imele z nami leto dni? Enostavno, kajne!

Katere ženske smo torej v petek počastile? Tiste, ki še vedno za enako delo zaslužijo četrtnino manj kot moški? Tiste, ki nikdar ne bodo imele priložnosti poklicno napredovati, ker so se posvetile otrokom in družini? Tiste, ki same prevzemajo vso skrb in

odgovornost, da bo otrok zaveden Slovenec? Tiste, ki same vzgajajo svoje otroke – na Koroškem jih je okrog 23.000 –? Tiste, ki sedijo nekje v „zgornjih etažah“, ki so napravile kariero (pri nas na južnem Koroškem jih menda sploh ni!)?

Gotovo imate prav, če ugovarjate, da smo po zakonu vendar že enakopravne (vedno ni bilo tako!), da smo v zadnjem stoletju vendarle bistveno napredovale, da smo si vendar že izborile nekaj pravic, o katerih ženske drugod še sanjajo. Ko pa bomo res enakopravne – o tem sem prepričana – ne bomo več potrebovale posebnega, ekskluzivnega dneva, ker jih bomo imele kar 365 na leto!

Ženske so vsepovsod po svetu praznovale svoj dan

Seminar prič časa v Tinjah

Ministrstvo za pouk in umetnost si že leta prizadeva pouk zgodovine na nižjih in srednjih šolah prilagoditi sodobnim potrebam in temeljiteje zajeti deloma še zelo pereča in še vedno ne premagana dogajanja po prvi svetovni vojni, vse tja do bližnje preteklosti po drugi svetovni vojni. Ker so učni pripomočki v tej zadevi zelo pomanjkljivi, delno celo tendenciozni, se ministrstvo z vključevanjem prič časa prizadeva doseči bolj verodostojen prikaz avstrijske mednarodne ter nacifašistične dobe mladi generaciji.

Ta potreba je tem bolj nujna, ker je v javnosti, predvsem med mladino, vedno spet zaznati poskuse širjenja mračnjaške miselnosti, ki se kot desni ekstremizem pojavlja ne le pri nas v Evropi, marveč tudi v prekomorskih deželah. Ker je paleta te demagogije zelo obširna, mnogolika in dostikrat zavita v navidezno povsem nedolžna gesla socialne, gospodarske, biološke, morda celo zabavne vsebine, jo je včasih težko opredeliti. Zato za pre-

davanja ali diskusije po šolah ne zadostujejo le osebna doživetja oz. izkušnje referentov, potrebno je tudi solidno znanje iz znanstvenega vidika. Prav nacifašistična doba je v Avstriji kljub spominskemu in opominskemu letu 1988 ponekod še zelo senzibilna in v marsičem še ne premagana.

Zato ministrstvo za pouk v sodelovanju z mednarodno komisijo za preučevanje neofašizma prireja šolanja prič časa, ki jih potem posreduje raznim šolam kot pomoč pri obdelavi polpretekle zgodovine. Na vsakoletnih seminarjih znani zgodovinarji, politologi, sociologi in drugi predavajo tako o preteklosti kot obravnavajo sodobno tudi družbenopolitično problematiko in tako posredujejo dobro osnovano podlago za delo v šolah. Pričevalci se tam neredko srečajo s kočljivimi vprašanji ali tudi dejstvi.

Ta že tradicionalna srečanja pa omogočajo izmenjavo mnenj med pričami samimi, saj so okoliščine in primeri od kraja do kraja vendarle zelo različni.

Tak seminar je bil letos od 3. do 7. marca v katoliškem domu prosvete „Sodalitas“ v Tinjah.

Tokratna uvodna tema je bila „Avstrija in Evropa po letu 1989“! Referenti, zgodovinarja dr. Gustav Spann in dr. Bela Rasky ter publicist Hermann Langbein (član komisije za preučevanje neofašizma), so osvetlili razvoj, ki je še močno v teku in čigar dokončnih posledic ter sprememb še ni mogoče v celoti oceniti. O „Sudetskih Nemcih na Češkem, pred, med in po drugi svetovni vojni“, sta govorila Hans Maršalek, znana osebnost iz KZ Mautausen, ter Walter Beck, prič časa iz ČSFR.

Pol dneva je bilo posve-

čeno tudi „Odnosu Slovencev do Koroške, pred, med in po drugi svetovni vojni“, kar je znanstveno obdelal naš zgodovinar dr. Valentin Sima.

Končno sta še zgodovinarja ddr. Oliver Rathkolb in dr. Gustav Spann referirala o „Uspešnosti desnega ekstremizma v Evropi in posebno v Avstriji“ oz. o pojavih ter obravnavanju tega v šolah.

Ob vseh temah je bila diskusija zelo živahna, včasih celo emocionalna, manjkalo pa tudi ni pripomb in dodatkov, ki so koristno dopolnjevali posamezna delovna področja. Med približno sedemdesetimi udeleženci smo bili tudi koroški Slovenci, ki smo s svojimi prispevki ali tudi osebnimi razgovori prijateljem po Avstriji posredovali informacije o položaju naše narodne skupnosti nekdanj in danes.

Kljub zelo zavzetim prizadevanjem neredkih znanstvenikov in drugih pristojnih oseb ter množičnim publikacijam je prav poznavanje te problematike v državnem merilu še v marsičem močno pomanjkljivo. Dejstvo, da ta seminar zbudi iz leta v leto več zanimanja med učitelji, profesorji iz vseh zveznih dežel, je zelo razveseljivo.

F. Černut

TAK – prvi koraki v prostor Alpe-Jadran

V petek, 1. marca 1991 smo se napotili v Gorico na šolo „Žiga Zois“, oddelke za zunanjo trgovino trgovsko-tehničnega zavoda. Spremljala sta nas ravnateljica mag. Maja Amrusch-Hoja in mag. Rupert Gasser.

Z avtobusom smo se vozili okoli tri ure. Ko smo prispeli v Gorico, smo šli naravnost v šolo. Tam sta nas zelo prijazno pozdravila ravnatelj šole dr. Sturm ter dr. Šavli. Nato so nam pokazali šolo. Nastala so nova prijateljstva. Šolarji 4. in 5. razreda so nas povabili na prigrizek, ki so ga pripravili za nas. Pojedli in popili smo vse, ker smo bili že hudo lačni. Nato smo smeli prisostvovati pouku. Ker pa so razredi zelo majhni, smo se morali razdeliti v dve skupini.

Pouk, katerega so tam deležni dijaki, je zelo smiseln, poučen in prijeten. Vsi smo bili navdušeni nad njim. Po obisku šole smo se peljali z avtobusom do doma, v katerem smo potem tudi prenočili.

V domu smo prejeli kosilo. Potem smo se z avtobusom spet odpeljali dalje.

Imeli smo zelo obširen pro-

Areal graškega mednarodnega sejma, na katerem letno razstavlja okoli 5000 razstavljalcev.

Graški sejem povečal svoj mednarodni pomen

Graški mednarodni sejem/Grazer Messe International je v preteklem letu še nadalje okrepil svoj mednarodni pomen kot avstrijsko sejmsko središče in kot povezovalni gospodarski člen za stike z vzhodnim in jugovzhodnim trgom. To je razvidno iz poročila za leto 1990, ki ga je vodstvo sejma te dni predstavilo javnosti.

Lani je graški sejem obiskalo 1,2 milijona obiskovalcev, razstavljalcev pa je bilo skoraj 5000. S 134 milijoni šilingov prometa pa mu je s

svojimi 36 stalnimi sodelavci uspel poslovni rezultat, ki šteje prav v evropski vrh, saj je vsak sodelavec sejma tako rekoč pridelal 3,7 milijona

šilingov prometa.

Načrti za leto 1991 pa predvidevajo nadaljnjo razširitev sejmskih ponudb ter nove in obsežne srednjeročne investicije, s katerimi naj bi Gradec kot sejmsko središče postal še uglednejši in pomembnejši. Tako bodo že v prihodnih tednih predstavili generalni osnutek za novo „Evropsko halo“, v kateri bo prostora za skoraj 4000 obiskovalcev in ki bo stala več kot 200 milijonov šilingov.

V Gradcu se posebno zanimajo za bližnji slovenski in hrvaški gospodarski trg. Opazni so že prvi pozitivni rezultati, saj se bo – po Sloveniji – letos tudi Republika Hrvaška

preko svoje gospodarske zbornice kot samostojni partner prvič udeležila graškega sejma.

Ali bo huda gospodarska kriza v Jugoslaviji imela negativne posledice v poslovanju in pri obiskovalcih iz sosednje države? Odgovorni za graški mednarodni sejem na to vprašanje niso hoteli izjaviti kaj konkretnega.

Dijakinje in dijaki dvojezične trgovske akademije na obisku v Gorici.

gram. Najprej smo si šli ogledat kmečko banko. Tam smo si ogledali celo poslopje in direktor nam je povedal vse o zgodovini in delovanju te banke. Posebno nas je zanimala klet, ker je v njej trezor.

Kot drugo smo si šli ogledat import-eksport firmo Korotan Italiana, ki je podružnična firma celovškega Korotana v Italiji.

V Korotanu so nas tudi postregli s pijačo. Poslovodja pa si je vzel čas in nam povedal nekaj o tej firmi.

Vino, vinska trta in vinska klet, to je bil višek prvega dne v Italiji. Zvedeli smo veliko o pridobivanju te dobre pijače. Nekaj vina smo dobili seveda tudi za pokusiti.

Malo omamljeni in s težkim srcem smo zapustili vinsko klet. Naš avtobus nas je zapeljal spet nazaj v dom. Tam smo dobili večerjo in nato smo se malo spočili od tega dneva. Ob pol devetih so za nas pripravili neko zabavo oz. ples. Bilo je zelo veselo. Srečali smo se z dijaki, malo poklepetali in plesali. Glasba je bila dobra.

In ko je bilo najlepše, nas je učitelj opomnil, da moramo iti v dom. Ob koncu pa je v znak ljubezni in prijateljstva vsak dobil nagelj in rožmarin.

Se dolgo v noč smo (v postelji) govorili o tem dnevu in o dožitvijo. Tako smo preživeli prvi dan našega bivanja v Gorici.

Naslednji dan smo zgodaj vstali. Po zajtrku smo se takoj odpravili dalje. Po naporni vožnji smo izstopili v Ogleju in si tam ogledali baziliko, ki je posvečena Mariji Devici. V njej so posebno dobro ohranjeni mozaiki.

Naša pot se je nadaljevala v Trst, kjer smo si najprej ogledali grad Miramare. Občudovali smo lepo lego gradu ob morju in si predstavljali nekdanje grajsko življenje. Bilo je kot v pravljici. Tega se bo naš razred vedno spominjal.

Zgodovinsko ozadje pa nam je ves čas razlagal dr. Šavli. Spremljali pa so nas še dijaki šole „Žiga Zois“.

Nato je v Trstu pristopil gospod Švab, ki je bil dolga leta župan občine Dolina, in nam v busu razlagal gospodarsko

pomembnost in industrijo Trsta. Posebno nas je opozarjal na slovensko-italijanske napise v Trstu, ki so si jih postopoma izborili.

Nato smo se ustavili v slovenskem dijaškem domu „Srečko Kosovel“. Tam so nam pripravili malico in čaj. Med jedjo nam je ravnatelj Švab predstavil dom. Ta v poletnih počitnicah koristi tudi tistim, ki se želijo učiti predvsem italijanščine.

Nato smo se vrnili v dijaški dom „Simon Gregorčič“ v Gorici. Tam nas je čakalo kosilo.

Sedaj pa smo se morali posloviti od goriških šolarjev in profesorjev. Spet se je začela dolga pot domov. To je bil prvi izlet Dvojezične zvezne trgovske akademije Celovec v inozemstvo. Sklenili smo, da se bomo v bodoče družili s šolami v prostoru Alpe-Jadran. Tudi mi hočemo vrniti gostoljubnost, kakršno smo dva dni uživali v Italiji.

Dijakinje in dijaki 1. razreda dvojezične trgovske akademije v Celovcu.

H. Kežar: 45 let neprekinjene zborovodske dejavnosti

Pozimi iz leta 1945 v 1946 je Hanzej Kežar (slika) kot 17-letni fant prevzel vodstvo mladega moškega zbora pri SPD „Danica“ in od takrat dalje 45 let neprekinjeno vodi razne zборе in skupine v društvu, v cerkvi in še drugje. Po poklicu je kmet in grabljar, a že od mladosti se ukvarja z glasbo in verjetno bi se ji v celoti tudi poklicno posvetil, če bi bili čas in okoliščine drugačne. Pri njegovem delu ga je, kot še posebej poudarja, zelo podpirala žena Nanej, ki, kot tudi njuni otroci, prav tako poje in sodeluje v zborih in skupinah „Danice“. Za delovanje kot zborovodja in organist je prejel številna priznanja, med drugim Gallusovo listino, Drabosnjakovo priznanje, Prešernovo odličje in priznanja škofije. S Hanzejem Kežarjem se je pogovarjal Franc Wakounig.

Točnega dne se ne spominjam več, bilo pa je pozimi 1945/46. Bilo nas je 14 fantov, zbor sem prevzel jaz, takrat sem bil star 17 let. Prvič smo nastopili leta 1946 v Dobrli vasi. Vzporedno z našim zborom pa je nekaj let obstajal še stari, predvojni moški zbor, ki ga je vodil zdaj že pokojni Andrej Mičej.

Ali je bilo zbor težko ustanoviti in kakšno glasbeno izobrazbo ste imeli?

V glasbo me je leta 1940 uvajal učitelj Križman, od leta 1943 pa sem v Celovcu obiskoval pouk klavirja na glasbeni šoli in orgel pri organistu Rainerju. Šolo sem zaključil po vojni.

Takoj po vojni sem začel zbirati mladino in sem z njo nekajkrat nastopil. Neprekinjeno in organizirano pa sem zborovodja od ustanovitve moškega zbora pozimi 1945/46.

Pri „Danici“ danes ni več moškega zbora, pač pa močan mešani zbor.

Kdaj je nastal?

Kmalu po vojni smo peli tudi v mešanem sestavu in leta 1948 smo celo peli na proslavi SPZ. Vendar je bil ta zbor priložnosten, stalen je bil le moški zbor. Sedanji mešani zbor „Danice“ smo ustanovili okoli leta šestdeset. Več let sta potem obstajala dva zbora, moški in mešani, dokler nismo potem sredi sedemdesetih let moškega opustili. V okolici je nastalo več moških zborov in mi smo se lahko bolj posvetili petju v mešanem sestavu.

Sami ste se redno udeleževali raznih zborovodskih tečajev, hkrati pa ste vabili znane slovenske zborovodje, naj omenim Gobca in Rajšterja, da so intenzivno delali z vašim zborom. Kdaj je zbor preskočil tisto nevidno mejo, ko se pričneta kakovost in zahtevnost?

Lahko bi rekel, da tedaj, ko so se v zbor vključili domači dijaki slovenske gim-

nazije. Pevsko so bili že kar šolani in s seboj so prinesli osnovno pevsko znanje, na primer petje po notah. To je bil seveda velik napredek. Svoj čas, po vojni, še slovensko brati nismo znali, kako pa naj se bi naučili? Saj nismo imeli slovenskih šol. Kdor se jezikovno ni izobraževal sam, ta ni znal nič. Pevske vaje so bile na začetku tudi jezikovne vaje, in podobno velja za gledališke vaje.

Ustanovili ste tudi trio Korotan. Kako je prišlo do tega?

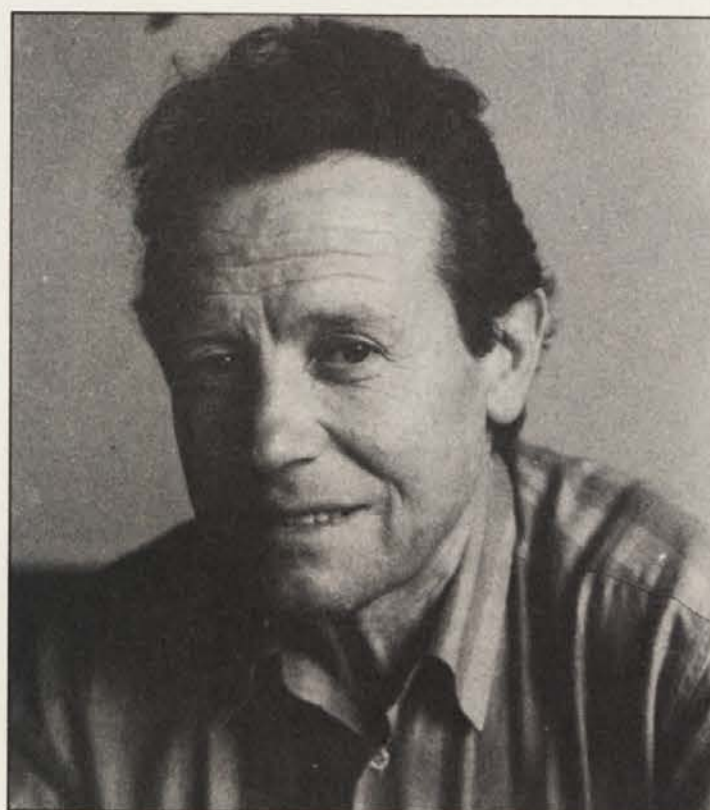
V našem kraju smo imeli po vojni več kot dvajset let skupino, ki je igrala na porokah in žeganjih. To smo bili: jaz s harmoniko, Žusmov Tonej s saksofonom, Edi Rožič z violino in Kavh iz Rikarje vasi s pavko. Pozneje sta se pridružila Žbavtov Franc in Horenčjakov Oto iz Mlinč, kar je bil začetek tria Korotan. Leta 1965 smo prenehali s plesi, igrali smo le še na koncertih, lani pa je trio Korotan nehal delovati.

Nekaj let pa je obstajal tudi zbor „Franc Pasterk-Lenart“, ki sta ga sestavljali SPD „Danica“ in „Zarja“ iz Železne Kaple. Zakaj sta se ta zbora združila?

Zbor je nastal kmalu po ustanovitvi našega sedanjega mešanega zbora. Mi smo bili bolj šibki, Kapelčani pa tudi in v dvojce smo bili močnejši. Zbor je dobil ime po Francu Pasterku-Lenartu, znanem predvojnem slovenskem prosvetašu in partizanu. Ko je bil po nekaj letih naš zbor dovolj močan, smo se postavili na lastne noge.

Nekaj let ste bili tudi osrednji zborovodja SPZ. Zakaj niste več?

To nalogo sem opustil, ker zanj ni več potrebe. Središče mojega delovanja je tu. Razen tega pa takšnih skupnih nastopov, za katere je centralni zborovodja potreben, ni več. Takoj po vojni je bilo le malo zborov, bil je v

Borovljah in v Selah, v vsej Podjuni pa so bili pri nas, v Globasnici, Železni Kapli in Hartmanov zbor „Edinost“ v Pliberku. Bilo je tudi malo dirigentov, nekaj starejših, mladega pa skoraj nobenega.

Kaže, da SPD „Danica“ za naraščaj ni treba biti v skrbeh. temelje delu z mladino ste polagali tudi Vi. Ali je bilo to delo veskozi tako dobro organizirano.

Svoj čas se je mladinski zbor zbiral le priložnostno. Treba je bilo pripraviti materske proslave in nastope za mladinski dan. Iz teh mladinskih zborov je prišlo mnogo sedanjih pevcev.

Kot ostala prosvetna društva je tudi „Danica“ gojila in goji igralno dejavnost. Ste sodelovali tudi na odru?

Ko je moj oče prepustil mesto režiserja, sem ga prevzel jaz. Letno smo pri „Danici“ pripravili po dve igri, eno veselo in eno bolj resno. Med drugim smo igrali Krivo-prisežnika, Prisego opolnoči, Turški križ, Z lastovkami, Lepo Vido. Oder je bil prava jezikovna šola. Pomembna zarezna v našem odrskem delovanju pa je bila igra Metež, saj je bila preskok v kakovostno igranje.

Po vojni je bil čas, ko so razne zdrahe, tudi ideološke, krepko oškodoval narodno skupnost in ponekod dobesedno razbile kulturno dejavnost. Kako pa ste v tem kraju uspeli ohraniti soglasje in bazo za nadaljnje delovanje, kajti tudi tukaj ni manjkalo ostrin in bodic?

Bilo je nekaj trenj, vendar pa se zaradi tega nismo skregali in razšli. V zbor in društvo nikoli nismo vnašali politike, kar se je ponekod dogajalo. Človek pač ne sme biti prenapet. Najbolj važno pa je, da se o težavah in problemih ljudje pomenijo odkrito in v osebnem pogovoru. Drugače iz čenč nastane polomija. Temu smo se pri nas ognili.

Kaj pa cerkveno petje? Peli ste že pri cerkvenem zboru v Šentvidu, ki ga je vse do zadnjega vodil Andrej Mičej. Kdaj ste prevzeli cerkveni zbor in mesto organista v Šentprimožu in kakšen poudarek nasploh dajete cerkvenemu petju?

Vodja cerkvenega zbora in organist v Šentprimožu sem odkar je to delo opustila Helena Škof, Frvonova Lenej iz Gluhega lesa. Tega bo sedaj okoli dvajset let. Lepemu cerkvenemu petju posvečam veliko pozornosti in za to so pač potrebne vaje. Seveda sem se izobraževal tudi na področju cerkvene glasbe in obiskoval tečaje v Tinjah. Če bi šlo po mojem, bi vodstvo društvenega zbora rad predal Stanku Polzerju, sam pa bi se še bolj posvetil cerkvenemu zboru, v katerem imam tudi razveseljivo precej naraščaja.

Kaj Vas je kot zborovodjo najbolj razveselilo?

Vsak uspeh, najbolj pa turneja s triom Korotan po Kanadi in ZDA. To je bilo zame plačilo za vse delo. Brez glasbe ne bi prišel tja in tudi na mladinski festival v Prago, takoj po vojni, sem šel kot harmonikar. S svojim opravljenim delom sem zadovoljen in veliko mi je pomagala žena, ki mi je svetovala in tudi sama poje v zborih.

Ste kdaj hoteli vse skupaj vreči v kot?

Nikoli.

Vaše življenjsko vodilo?

Stori, kar moreš. Če bi vse to delal za denar, potem tega nikoli ne bi naredil. Bil je čisti idealizem in tudi pogrešal nisem nikoli ničesar.

Kako gledate na razvoj na slovenskem glasbenem področju na Koroškem?

Manjka dobrih zborovodij, ker peveci niso slabi. Povsod, kjer so dirigenti dobri, zbor raste. Vodje bo treba šolati. Zelo dobro pa dela naša slovenska glasbena šola. Z njo se bomo kmalu izvekle iz zagate.

Sklepne prireditve o H. Wolfu

Ob obletnici začetka lanskih mednarodnih prireditev v počastitev 130-letnice rojstva Huga Wolfa sta bili februarja v Sloveniji dve opazni prireditvi: ponovitev filma o veliki Wolfovi razstavi v slovenjegraški umetnostni galeriji lanske pomladi in posnetek znamenitega jesenskega koncerta Wolfovih samospjevov Marjane Lipovšek v ljubljanskem Cankarjevem domu ter še en pomemben koncert Wolfovih samospjevov v njegovi rojstni hiši in sedanjemu glasbeni šoli v Slovenj Gradcu 26. 2. 1991.

Na nek način je bil ta koncertni dogodek dejansko namenjen sklepnemu vrednotenju tega, kar nam je prineslo – saj lahko tako zapišemo – vsaj predvsem slovensko Wolfovo leto 1990. Pa si oglejmo nekaj prvin takšne možne ocene. – V Slovenj Gradcu smo imeli zelo odzivno avstrijsko-slovensko razstavo o življenju in delu Huga Wolfa, ki je v to mesto privabila številne ljubitelje umetnosti iz vsega sveta. S filmsko ohranitvijo lahko skladateljevo rojstno mesto in celoten sklop prireditev kadarkoli predstavimo vsem, ki jim ga ni bilo mogoče doživeti neposredno.

– Videli in slišali smo ponovno izvedbo edine Wolfove opere Koregidor, – V celovski Založbi Drava smo dobili prevod knjige o Wolfu Andreasa Dorschla in s tem prvo knjigo o njem v slovenščini, a tudi zares prvo slovensko knjižnico o Wolfu (urednik Jože Humer), ki nam je vsaj nekoliko približala tega skladatelja svetovnega slovesa kot pripadnika našega rodu. V njej vidimo tudi dragoceno spodbudo slovenskim glasboslovcem za skorajšnjo obsežnejšo izvorno preučitev Wolfovega življenja in dela.

– Skozi vse leto so se vrstile koncertne in druge kulturne prireditve v Slovenj Gradcu, Mariboru, Ljubljani in Celovcu, ki so veliko pripomogle k pristnemu doživetju Wolfovega umetniškega pomena. Pri tem imajo velik delež številni slovenski, avstrijski, japonski in drugi izvajalci.

Tako je bil koncert konec februarja le še ena uspešna potrditev prizadevanj vseh zagnanih kulturnih delavcev z osnovnim namenom, da zaradi narodnostnega vprašanja doslej vedno vsaj nekoliko sumljivemu Wolfu končno priznamo slovensko pripadnost in umetniško veličino tudi tam, od koder zares izhaja, torej v njegovi slovenski domovini. F.L.

Pozdravljeni, otroci! Piki se igra vrtnarja

Učiteljeva mama je sklenila, da bo posadila v lončke nekaj spomladanskih cvetic. Iz semenarne je prinesla vrečice s čebulicami različnih velikosti. Na vsaki vrečici je pisalo, koliko čebulic je v njej, kakšne rože bodo zrastle iz njih in kakšne barve bodo cvetovi. Ker sta se učitelj in Piki za sajenje zelo zanimala, ju je mama povabila v vrtnarski krožek. Učitelj je postal njen pomočnik, Piki pa vrtnarski vajenec. Mama je šla v vrtnarijo po zemljo in nove lončke, učitelj in Piki pa sta odgrnila stare zabojčke in jih na novo zeleno pobarvala. Sklenili so, da bodo čebulice posadili v soboto dopoldne, ko bodo prosti in ne bodo imeli drugih skrbi.

Tisto noč je bilo zadušljivo, tako da učitelj in Piki dolgo nista mogla zaspati. Dvakrat sta šla pit slatino, pa ni nič pomagalo. Ko smo vsi drugi že spali, sta se še zmeraj premetavala po postelji.

„Ne morem in ne morem zaspati,“ je vzdihnil učitelj.

„Jaz tudi ne,“ je zamomljal Piki in si obrisal potno čelo.

„Ko bi se lahko vsaj z baterijo igrala.“

„Kaj ni pod blazino?“

„Je, ampak je crknila žarnica.“

Utihnili sta in molčala, dokler ni Piki zašepetal: „Kaj ko bi šla saditi rože?“

„Hm“, je zagodel učitelj, „ni slaba misel.“

Malo sta še počakala, potem pa je učitelj položil kazalec na usta in po tihem odgrnil odejo. Smuknila sta iz postelje in se po prstih odplazila v kuhinjo. Tam sta najprej pogrnili mizo s starimi časopisi. Potem sta znosila nanjo zabojčke, lončke, prst in vrečke s čebulicami.

„Debele moraš saditi globlje,“ je rekel učitelj.

„Vem“, je pokimal Piki in s taco spretno zajemal zemljo iz vreče. „Mama bo gotovo zelo vesela, ko bo našla vse posajeno.“

„Upam, da bo,“ je rekel učitelj.

Tako sta delala dobro uro. Ko so bile čebulice posajene, sta zemljo zalila, potem sta pospravila časopise in skrbno pometla. Malo utrujena, a zadovoljna sta sedla na klop in gledala lepo poravnane zabojčke in lončke. Nenadoma pa je učitelj vzkliknil: „Ojej, pozabila sva napisati, kam sva kaj posadila.“

„Kaj ni vseeno?“ je rekel Piki.

„Ni. Mama bo vprašala, kakšne rože so kje.“

„Še zmeraj lahko napiševa,“ je rekel Piki. „Jaz se spomnim, v katerih vrečicah so bile čebulice.“

„To vem tudi jaz,“ je rekel učitelj, „a zdaj je važno, v katerem lončku so.“

„Lahko jih spet izkopljeva,“ je predlagal Piki.

„Kaj se ti meša,“ se je zgrozil učitelj.

„Se bova že česa spomnila,“ je rekel Piki pomirjevalno.

Ko je drugo jutro mama stopila v kuhinjo, so jo presenetili zabojčki in lončki z napisanimi tablicami, ki so bile zataknjene v prst. Na njih je pisalo: zvonček, rumeni krogus, rumeni tulipan, rožnata hijacinta, rdeči tulipan, modra hijacinta in tako naprej.

„Pri hiši imamo palčke,“ je rekla mama, ko se je prikazal učitelj iz spalnice, „poglej, vse rože so posadili.“

Učitelj je bil malo v

zadregi. „Niso bili palčki,“ je priznal, „ampak midva s Piki-jem.“

Sledil je izčrpen pogovor o nočnem in dnevnem vrtnarstvu, o bedenju in spanju in še o marsičem drugem. Zaradi tega pogovora sta se prevneta vrtnarja tisti dan držala bolj mulasto.

Dnevi so tekli in bolj ko se je bližala pomlad, bolj nestrpno smo opazovali zabojčke in lončke, iz katerih so klili zeleni poganjki. Mene so še posebej zanimali zvončki, toda ko je prišel njihov čas, se niso pokazali v lončku z napisom: zvonček, temveč v zabojčku z napisom: rumeni tulipan. Vprašal sem učitelja, ali se mu ne zdi potrebno, da bi o enkratnem primeru, ko so iz tulipanove čebulice zrastle zvončki, obvestili vrtnarsko društvo.

Učitelju se to ni zdelo potrebno ne zdaj ne pozneje, ko so se rožnate hijacinte spreminjale v modre, rumeni krogusi v bele in zvončki v rdeče tulipane. Vrtnarja sta vztrajno zatrjevala, da sta na tablice napisala prav tisto, kar je stalo na vrečkah, iz katerih sta jemala čebulice.

„Tu ima vmes svoje kremplje naš maček,“ je rekel učitelj.

„Nisem še slišal, da bi se mački ukvarjali z vrtnarstvom,“ sem rekel jaz.

„O našem se nič ne ve,“ je skrivnostno namignil učitelj. „Morda je čarovnik.“

Nocoj je polna luna. Za vsak primer sem šel sedet na balkon. Lahko se zgodi, da bo mimo prijezdil naš maček na metli.

Iz: *Moj prijatelj Piki Jakob*,
Kujetan Kovič, Mladinska knjiga 1988

Poznaš tudi ti „ne bom“ dan?

Nekega deževnega dne se je zmajček Bim igral v svojem brlogu in razmetal vse igračke. Joj, kakšen nered je bil! Ko je vstopila mamica Zmarjetka, se je prijelja za glavo.

– Kakšen svinjak imaš, Bim! je rekla jezno. Ne vem, kako ti uspe tako razmetati brlog. Bim ni nič rekel, le lopar za perjanico je zagnal v kot.

– V takšnem ne moreš biti, je menila mamica. Pospravil boš!

– Ne bom, se je kujal Bim. – Pomagala ti bom spraviti brlog v red, je rekla.

– Ne bom! – Ti boš zložil kocke, jaz bom pospravila slikanice.

– Ne bom, je rekel Bim. – Prav, potem boš ti pospravil slikanice in bom jaz pospravila kocke.

– Ne bom, je zacepetal zmajček.

Mama je obupala, ko je videla, kako trmast je.

– Prav, pa živi v neredu, jaz že ne bom pospravljala za teboj!

Bim je ležal na tleh in metal karte okrog sebe.

Tako zoprni, dolgočasni, deževni dan je bil!

Iz: *Zmajček Bim*, Mateja Reba,
Založba Harlekin, Ljubljana 1990

Mesec marec

Marca sonce spet topleje sije.

„Poglejte ptičke! Kako živahne so!“
se veseli Niko.

„Najbrž iščejo varno mesto za gnezdo!“
pravi Maja.

„Kakšno pa je naše gnezdo?“

Otroka hitro razumeta, kaj meni oče:
snažili bodo stanovanje.

Oče, mati, Maja in Niko se lotijo dela.

Vsa družina snaži stanovanje.

Im März scheint die Sonne wieder wärmer.

„Wie munter die Vögel plötzlich sind“,
sagt Niko.

„Sie suchen Plätze für die Nester“,
meint Maja.

„Und wie sieht es in unserem Nest aus?“

„Die Wohnung ist unser Nest.“

Die Kinder wissen, was der Vater meint.
Der Familie steht das große Saubermachen,
der Frühlingsputz, bevor.

Iz: *Niko in/und Maja*, M. Kulnik, Zorka Loiskandl-Weiss,
SPZ v Založbi Drava, Celovec 1990

Kabaret 91 – obisk celjskega gledališča

Konec prejšnjega tedna je na koroških odrih spet gostovalo celjsko gledališče, Oder Herberta Grūna. Trije igralci in pianist so nam predstavili glasbene satire.

Glasbo in text je ustvarila danes ena najvidnejših slovenskih pesnic in pripovednic Svetlana Markarovič. Njen Kabaret, ogledalo, ki ga postavlja pred temnejšo plat svojega ljubega ljudstva, se iskri v humorju in bogastvu jezika.

Igalci Ljerka Belak, Bogomir Veras in Bojan Umek so z dovršeno intenzivnostjo peli, igrali in plesali in

tako tudi z gibom razkrivali napake posameznika, pa tudi naše slovenske srenje.

Ob klavirju je igralce glasbeno podpiral pianist Edi Goršič. Predstavi v Šentprijemski in Železni Kapli sta bili slabše obiskani, za kar je lahko resnično vsakemu, ki je predstavo zamudil, žal. Zato pa je bila farna dvorana v Šentjakobu polna.

Celjsko gledališče se dogovarja za ponovitev Kabareta 91 v začetku maja. Obisk predstave na vsak način priporočamo, ne bo vam žal.

S.W.

Meina Schellander v New Yorku

Likovna umetnica Meina Schellander sodi med vodilne predstavnice avstrijskega modernega slikarstva. Kot taka je dosegla vidne uspehe doma in v tujini. Nov podvig umetnice bo v prihodnjih dneh (5. aprila), ko bodo v avstrijskem kulturnem inšti-

tutu v New Yorku odprli njeno samostojno razstavo, na kateri se bo predstavila z obsežnim pregledom del svoje dosedanje ustvarjalnosti.

Razstava slik in inštalacij bo potekala pod naslovom „Space to figure to sing“.

Revija Od Pliberka do Traberka in 19. globaški kulturni teden

V času od 15. do 23. marca je spet potekalo tradicionalno pevsko srečanje „Od Pliberka do Traberka“. Pevski zbori z obeh strani meje so nastopali na koncertih na Prevaljah, v Črni, v Globasnici, Mežici in na zaključnem na Ravnah na Koroškem. Koncerti, zlasti zaključni, so bili spet lepa pevsko-kulturna manifestacija in izraz ljubezni do petja pevki in pevcev tu in onstran meje.

Le dan kasneje se je v Globasnici pričel 19. globaški kulturni teden, ki je v svoj

spored vključil tudi enega izmed koncertov zgoraj navedenega pevskega srečanja. Tako je v okviru teh prirediteljev nastopil tudi MoPZ „Šentanevski pavri“, ki ga vidimo na našem posnetku.

V programu globaškega kulturnega tedna so bile na sporedu razne prireditve kot na primer filmski večer, literarno branje, otroško popoldne, arhitektura v naši okolici, prireditve pa so sklenili preteklo nedeljo z družinskim petjem.

Preteklo nedeljo popoldne je igralska skupina SPD „Radiše“ spet nastopila s premiero. Tokrat je režiser Nuzej Wieser izbral komedijo Friedricha Dürrenmatta „Meteor“ – in to še preden je ta švicarski avtor konec preteklega leta umel.

Dürrenmattov „Meteor“ na Radišah

„V središču igre je umirajoči človek naših dni. Zavest o bližajoči se smrti, mu vlije ogromno, neznansko uničevalno moč. Pred obličjem smrti se njegov individualizem prekomerno stopnjuje, njegova osebnost se vzpne nad vse. Družbene, prijateljske, družinske vezi kar naenkrat nimajo niti najmanjšega pomena več.“

Umiranje in smrt kaj radi izrivamo iz naše zavesti kot nevšečnost, a kljub temu ta stalna življenjska sopotnica končno vsakogar dohiti. Dürrenmatt je postavil izjemo:

Središčna osebnost, Nobelov nagradenec Wolfgang Schwitter (Šimi Ogris) spravi iz tira celotno družbo, ker ne more umreti, čeprav bi po vseh naravnih zakonitostih moral. Že prej je njegovo smrt v bolnišnici ugotovil mojstrski kirurg prof. Schlatter (Manfred Tolmaier), v radiu pa so že celo poročali o njegovi smrti in oddajali primerne klasične žalostnike. – Narod žaluje, a mrlič se je izneveril smrti. Medtem Schwitter v svojem bivšem ateleju neuspešno umira. Edino, kar ga še veže na ta svet, je denar, toda poldrug milijon z užitekoma preda

ognju, kar najbolj moti duhovnika Lutz (Hanes Tolmaier), ki bi pod pretvezo karitativnosti rad rešil „vsaj en tisočak“. Župnik Lutz v nesmrtnosti vidi čudež, toda Schwitter sam to odločno zavrne. Ta denar pa bi rad podedoval tudi njegov sin Jochen (Marjan Woschitz), ki pa se mora končno zadovoljiti s tantiemami. Uspešen gospodarstvenik „Veliki Muheim“ (Tomi Rogavnik), trda korenina, le navidezno živi „zdravo“ družinsko življenje. Že sum, da ga je nekoč ženska prevarala, ga vodi v nepremišljeno dejanje. Sarkastična avtorjeva kritika velja predvsem umetnikom, saj Schwitter sam uvidi, da iz etičnega vidika ni razlike med njimi in straniščarko Nomsonovo (Leni Lampichler) ali na primer njegovo ženo Olgo (Tatjana Tolmaier), ki je pred poroko „prodajala svoje meso za denar“. Prezirljivo pa ocenjuje tudi delo slikarja Huga Nyffenschwanderja (Martin Ogris), katerega dodatno osramoti s tem, da na smrtni postelji zapelje njegovo ženo Augusto (Jožica Hribernik), ki išče človečnost, saj slikar Nyffenschwander vidi v njej pred-

vsem le umetniški objekt. Hišnik Glauser (Milan Hribernik) in policijski inšpektor Schafreth (Daniel Wrulich) pa nastopata zelo pragmatično, brez vsakih občutkov, kakor smo to vajeni od zastopnikov teh poklicev. Nekrolog ob krsti je lep primer pretirane frazeologije in hvalisanja, povsem v duhu starega latinskega pregovora „Sed mortuis nel nisi bene“, saj govorniki ob grobu ne govorijo slabo o mrtvih. Spodobi pa se tudi, da se članom igralske skupine zahvalimo za ves trud, ki so ga vložili v ta zahteven projekt.

Ob Šimiju Ogrisu, ki se je moral naučiti veliko besedila, so se brez izjeme izkazali vsi igralci (glej imena v oklepajih). Svoje pa so dodali še Saša Kump (scena), Janko Messner (lektor), Heino Fischer (glasba), Andrej Lampichler (maske) in ne nazadnje Adrijan Povše, ki je skrbel za glasbene in svetlobne efekte.

Radoveden sem, s kakšnim delom nas bo ta skupina presenetila prihodnje leto. Nuzej Wieser, po tej poti naprej!

Franci Walter

Uspehi naših glasbenikov

Na jubilejnem 20. tekmovanju učencev in študentov glasbe Slovenije, ki je bilo od 14. do 17. marca v Ljubljani in na Vrhniki, je sodelovalo 250 mladih glasbenikov iz 41 glasbenih šol Slovenije, iz Akademije za glasbo v Ljubljani in iz Glasbene matice Trst, Glasbene šole „Emil Komel“ iz Gorice in iz Glasbene šole na Koroškem.

Tekmovali so v solopetju (13 tekmovalcev), pihalih (kljunasta in prečna flavta, oboa, klarinet, saksofon, fagot – skupno kar 194 tekmovalcev) in na harmoniki – 46 tekmovalcev. Ta pravicata armada mladih glasbenikov je za pet dni zasedla glasbeno šolo, Cankarjev dom in Dom JLA na Vrhniki, ki je tiste dni res živela z glasbo. Del tekmovanja – saksofon, oboa, fagot in solopetje – je bil v Ljubljani. Vsak večer je bil na Vrhniki večer najboljših, in v nedeljo, 17. 3. zvečer je bil zaključni večer najboljših, katerega je v celoti posnela TV Slovenija. Med

drugimi so na koncertu nastopili tudi štirje mladi glasbeniki, ki so prejeli najvišje število možnih točk – 100. Med njimi je bila tudi 14-letna saksofonistka Betka Kotnik z Ravena na Koroškem (učitelj Avgust Pogorevcnik).

Učenki Glasbene šole na Koroškem, saksofonistki Majda Krivograd iz Šmihela (III. kateg. – 15. do 17 let) in Angelika Polesnik iz Vogrč (I. kateg. – do 13 let) sta obe dosegli 2. nagrado. Obe poučuje Julijan Burdzi. Majda je bila v svoji kategoriji edina tekmovalka, Angelika pa si je še z dvema drugima delila dobro drugo nagrado. To ponovno pomeni lep uspeh mladih glasbenikov, saj je bilo vseh saksofonistov kar 12.

Hkrati, 14. in 15. marca, je na deželnem konzervatoriju v Celovcu potekalo deželno tekmovanje Koroške za vse klasične instrumente in komorne ansamble. Nastopilo je 99 posameznikov (na klavirju, trobenti, pozavnih,

rogu, tubi, violini, violi, čelu, kljunasti in prečni flauti, klarinetu, fagotu in kitari) in 15 komornih ansamblov. Med tremi kitaristi je v III. kategoriji tekmovala tudi Janja Kassel iz Tal pri Šentjakobu (učitelj Andrej Grafenauer) in prejela tretjo nagrado. Prva ni bila podeljena, ostali dve kitaristki sta prejeli drugi nagradi. I. nagrado pa je v III. kateg. prejel nekdanji učenec slovenske glasbene šole, flautist Kristijan Filipič iz Velinje vasi pri Bilčovsu, ki sedaj študira na celovškem konzervatoriju. Filipič ima možnost, da se udeleži zveznega tekmovanja, ki bo oktobra v Leobnu.

V celoti je to lep uspeh slovenskih koroških glasbenikov in pomeni potrditev dosedanjih uspehov učencev in njihovih učiteljev ob pomoči staršev in daje vzpodbudo ostalim učencem glasbene šole, da sledijo njihovem vzgledu.

Lovro Sodja

Kabaret 91 – obisk celjskega gledališča

Konec prejšnjega tedna je na koroških odrih spet gostovalo celjsko gledališče, Oder Herberta Grūna. Trije igralci in pianist so nam predstavili glasbene satire.

Glasbo in text je ustvarila danes ena najvidnejših slovenskih pesnic in pripovednic Svetlana Markarovič. Njen Kabaret, ogledalo, ki ga postavlja pred temnejšo plat svojega ljubelega ljudstva, se iskri v humorju in bogastvu jezika.

Igralci Ljerka Belak, Bogomir Veras in Bojan Umek so z dovršeno intenzivnostjo peli, igrali in plesali in

tako tudi z gibom razkrivali napake posameznika, pa tudi naše slovenske srenje.

Ob klavirju je igralce glasbeno podpiral pianist Edi Goršič. Predstavi v Šentprimozu in Železni Kapli sta bili slabše obiskani, za kar je lahko resnično vsakemu, ki je predstavo zamudil, žal. Zato pa je bila farna dvorana v Šentjakobu polna.

Celjsko gledališče se dogovarja za ponovitev Kabareta 91 v začetku maja. Obisk predstave na vsak način priporočamo, ne bo vam žal.

S.W.

Meina Schellander v New Yorku

Likovna umetnica Meina Schellander sodi med vodilne predstavnice avstrijskega modernega slikarstva. Kot taka je dosegla vidne uspehe doma in v tujini. Nov podvig umetnice bo v prihodnjih dneh (5. aprila), ko bodo v avstrijskem kulturnem inštitu

tutu v New Yorku odprli njeno samostojno razstavo, na kateri se bo predstavila z obsežnim pregledom del svoje dosedanje ustvarjalnosti.

Razstava slik in inštalacij bo potekala pod naslovom „Space to figure to sing“.

Revija Od Pliberka do Traberka in 19. globaški kulturni teden

V času od 15. do 23. marca je spet potekalo tradicionalno pevsko srečanje „Od Pliberka do Traberka“. Pevski zbori z obeh strani meje so nastopali na koncertih na Prevaljah, v Črni, v Globasnici, Mežici in na zaključnem na Ravnah na Koroškem. Koncerti, zlasti zaključni, so bili spet lepa pevsko-kulturna manifestacija in izraz ljubezni do petja pevki in pevcev tu in onstran meje.

Le dan kasneje se je v Globasnici pričel 19. globaški kulturni teden, ki je v svoj

spored vključil tudi enega izmed koncertov zgoraj navedenega pevskega srečanja. Tako je v okviru teh prireditiv nastopil tudi MoPZ „Šentanevski pavri“, ki ga vidimo na našem posnetku.

V programu globaškega kulturnega tedna so bile na sporedu razne prireditve kot na primer filmski večer, literano branje, otroško popoldne, arhitektura v naši okolici, prireditve pa so sklenili preteklo nedeljo z družinskim petjem.

Preteklo nedeljo popoldne je igralska skupina SPD „Radiše“ spet nastopila s premiero. Tokrat je režiser Nuzej Wieser izbral komedijo Friedricha Dürrenmatta „Meteor“ – in to še preden je ta švicarski avtor konec preteklega leta umel.

Dürrenmattov „Meteor“ na Radišah

„V središču igre je umirajoči človek naših dni. Zavest o bližajoči se smrti, mu vlije ogromno, neznansko uničevalno moč. Pred obličjem smrti se njegov individualizem prekomerno stopnjuje, njegova osebnost se vzpne nad vse. Družbene, prijateljske, družinske vezi kar naenkrat nimajo niti najmanjšega pomena več.“

Umiranje in smrt kaj radi izrivamo iz naše zavesti kot nevšečnost, a kljub temu ta stalna življenjska sopotnica končno vsakogar dohiti. Dürrenmatt je postavil izjemo:

Središčna osebnost, Nobelov nagajenec Wolfgang Schwitter (Šimi Ogris) spravi iz tira celotno družbo, ker ne more umreti, čeprav bi po vseh naravnih zakonitostih moral. Že prej je njegovo smrt v bolnišnici ugotovil mojstrski kirurg prof. Schlatter (Manfred Tolmaier), v radiu pa so že celo poročali o njegovi smrti in oddajali primerne klasične žalostnike. – Narod žaluje, a mrlič se je izneveril smrti. Medtem Schwitter v svojem bivšem ateleju neuspešno umira. Edino, kar ga še veže na ta svet, je denar, toda poldrug milijon z užitkom preda

ognju, kar najbolj moti duhovnika Lutza (Hanes Tolmaier), ki bi pod pretvezo karitativnosti rad rešil „vsaj en tisočak“. Župnik Lutz v nesmrtnosti vidi čudež, toda Schwitter sam to odločno zavrne. Ta denar pa bi rad podedoval tudi njegov sin Jochen (Marjan Woschitz), ki pa se mora končno zadovoljiti s tantiemami. Uspešen gospodarstvenik „Veliki Muheim“ (Tomi Rogavnik), trda korenina, le navidezno živi „zdravo“ družinsko življenje. Že sum, da ga je nekoč ženska prevarala, ga vodi v nepremišljeno dejanje. Sarkastična avtorjeva kritika velja predvsem umetnikom, saj Schwitter sam uvidi, da iz etičnega vidika ni razlike med njimi in straniščarko Nomsonovo (Leni Lampichler) ali na primer njegovo ženo Olgo (Tatjana Tolmaier), ki je pred poroko „prodajala svoje meso za denar“. Prezirljivo pa ocenjuje tudi delo slikarja Huga Nyffenschwanderja (Martin Ogris), katerega dodatno osramoti s tem, da na smrtni postelji zapelje njegovo ženo Augusto (Jožica Hribernik), ki išče človečnost, saj slikar Nyffenschwander vidi v njej pred-

vsem le umetniški objekt. Hišnik Glauser (Milan Hribernik) in policijski inšpektor Schafreth (Daniel Wrulich) pa nastopata zelo pragmatično, brez vsakih občutkov, kakor smo to vajeni od zastopnikov teh poklicev. Nekrolog ob krsti je lep primer pretirane frazeologije in hvalisanja, povsem v duhu starega latinskega pregovora „Sed mortuis nel nisi bene“, saj govorniki ob grobu ne govorijo slabo o mrtvih. Spodobi pa se tudi, da se članom igralske skupine zahvalimo za ves trud, ki so ga vložili v ta zahteven projekt.

Ob Šimiju Ogrisu, ki se je moral naučiti veliko besedila, so se brez izjeme izkazali vsi igralci (glej imena v oklepajih). Svoje pa so dodali še Saša Kump (scena), Janko Messner (lektor), Heino Fischer (glasba), Andrej Lampichler (maske) in ne nazadnje Adrijan Povše, ki je skrbel za glasbene in svetlobne efekte.

Radoveden sem, s kakšnim delom nas bo ta skupina presenetila prihodnje leto. Nuzej Wieser, po tej poti naprej!

Franci Walter

Uspehi naših glasbenikov

Na jubilejnim 20. tekmovanju učencev in študentov glasbe Slovenije, ki je bilo od 14. do 17. marca v Ljubljani in na Vrhniki, je sodelovalo 250 mladih glasbenikov iz 41 glasbenih šol Slovenije, iz Akademije za glasbo v Ljubljani in iz Glasbene matice Trst, Glasbene šole „Emil Komel“ iz Gorice in iz Glasbene šole na Koroškem.

Tekmovali so v solopetju (13 tekmovalcev), pihalih (kljunasta in prečna flauta, oboa, klarinet, saksofon, fagot – skupno kar 194 tekmovalcev) in na harmoniki – 46 tekmovalcev. Ta pravcata armada mladih glasbenikov je za pet dni zasedla glasbeno šolo, Cankarjev dom in Dom JLA na Vrhniki, ki je tiste dni res živela z glasbo. Del tekmovanja – saksofon, oboa, fagot in solopetje – je bil v Ljubljani. Vsak večer je bil na Vrhniki večer najboljših, in v nedeljo, 17. 3. zvečer je bil zaključni večer najboljših, katerega je v celoti posnela TV Slovenija. Med

drugimi so na koncertu nastopili tudi štirje mladi glasbeniki, ki so prejeli najvišje število možnih točk – 100. Med njimi je bila tudi 14-letna saksofonistka Betka Kotnik z Raven na Koroškem (učitelj Avgust Pogorevcnik).

Učenki Glasbene šole na Koroškem, saksofonistki Majda Krivograd iz Šmihela (III. kateg. – 15. do 17 let) in Angelika Polesnik iz Vogrč (I. kateg. – do 13 let) sta obe dosegli 2. nagrado. Obe poučuje Julijan Burdzi. Majda je bila v svoji kategoriji edina tekmovalka, Angelika pa si je še z dvema drugima delila dobro drugo nagrado. To ponovno pomeni lep uspeh mladih glasbenikov, saj je bilo vseh saksofonistov kar 12.

Hkrati, 14. in 15. marca, je na deželnem konzervatoriju v Celovcu potekalo deželno tekmovanje Koroške za vse klasične instrumente in komorne ansamble. Nastopilo je 99 posameznikov (na klavirju, trobenti, pozavni,

rogu, tubi, violini, violi, čelu, kljunasti in prečni flauti, klarinetu, fagotu in kitari) in 15 komornih ansamblov. Med tremi kitaristi je v III. kategoriji tekmovala tudi Janja Kassel iz Tal pri Šentjakobu (učitelj Andrej Grafenauer) in prejela tretjo nagrado. Prva ni bila podeljena, ostali dve kitaristki sta prejeli drugi nagradi. I. nagrado pa je v III. kateg. prejel nekdanji učenec slovenske glasbene šole, flautist Kristijan Filipič iz Velinje vasi pri Bilčovsu, ki sedaj študira na celovškem konzervatoriju. Filipič ima možnost, da se udeleži zveznega tekmovanja, ki bo oktobra v Leobnu.

V celoti je to lep uspeh slovenskih koroških glasbenikov in pomeni potrditev dosedanjih uspehov učencev in njihovih učiteljev ob pomoči staršev in daje vzpodbudo ostalim učencem glasbene šole, da sledijo njihovem vzgledu.

Lovro Sodja

27. 3.–3. 4.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV SLOVENIJA
TO 27. 3.	10.30 Fantom v Monte Carlu; 13.50 Charly; 15.30 Otroški spored; 16.00 Za najmlajše; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Črna ovca; 21.45 Pogledi s strani; 21.55 Kadar so zlati oteti v žalost; 23.40 Čas v sliki; 23.45 Ljubezen, lumpi in strasti.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.00 Komunikacijsko omrežje; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Po podeželju tekajoča smrt; 21.45 J. S. Bach: koncert; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Pomnenje; 23.30 Odravnari na Auschwitz	9.00 Živ-Žav; 9.50 Figarova svatba; 11.50 Včerajšnje sanje; 15.00 Žarišče; 15.30 Sova, pon.; 17.05 Slovenija; 17.35 Spored za otroke: Klub Klobuk; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Obramba države; 21.45 Dnevnik; 22.50 Sova: Alf, Kriminalna zgodba, V znamenju zvezd; 0.50 Video strani.
SR 28. 3.	10.30 Črna ovca; 13.45 Pravi apostol svojega gospoda; 15.30 Otroški spored; 16.00 Za najmlajše; 18.00 Mi; 18.30 Pod eno streho; v 6 nadaljevanjih; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.55 Kulturni žurnal; 20.05 Šport; 20.15 15 let Zveneča Avstrija; 21.45 Pogledi s strani.	14.40 Kalvarija; 15.25 Šport, SP v hokeju na ledu; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Wurlitzer; 19.30 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Svetopisemske zgodbe; 20.15 Po podeželju tekajoča smrt, 2. del; 21.50 J.S. Bach: koncert; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Jaz o sebi; 23.25 Pozor, rdeča luč.	9.00 Grizli Adams; 9.25 Alpe-Jadran; 15.30 Mozaik; 16.00 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Žival-človek; 18.40 Spored za otroke; 19.30 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.40 Simenon; 21.40 Tednik; 22.45 Dnevnik; 23.05 Sova: Ti in jaz, Kriminalna zgodba.
ČE 29. 3.	14.05 Tatovi koles; 15.30 Otroški spored; 16.00 Za najmlajše; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Pod eno streho; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Kulturni žurnal; 20.00 Šport; 20.15 Jesensko mleko; 22.00 Platoon; 23.55 Hunter; 0.40 Čas v sliki.	15.01 Mettmacherski pasijon; 16.05 Poročilo z borze; 16.20 Kar je ostalo od dvojnega orla; 16.45 Poljska znamenja in križevi poti; 18.15 Evangeljska velikonočna božja služba; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Svetopisemske zgodbe; 20.15 Puščavska obala; 22.00 Čas v sliki.	9.00 Klub Klobuk; 10.10 Simenon; 15.00 Svet na zaslonu; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Tednik; 18.10 Spored za otroke: Zgodbe o Poluhu; 19.00 Risanka; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Uganka kumranskih rokopisov; 22.20 Dnevnik; 22.40 Sova: Dragi John, Odi-seja 2010.
PE 30. 3.	16.00 Otroški Wurlitzer; 18.00 Ogladnik kuharskih loncev; 18.30 Nogomet; 19.00 Milijonsko kolo; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Pacient vseh strasti; 21.50 Srčni list; 22.15 Dobiček petih sleparjev; 23.45 Čas v sliki; 23.50 Očividna priča; 1.30 Čas v sliki.	16.00 Poročilo z borze; 16.15 Kljub temu - drevo; 17.00 Draga družina; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Bratje Karamazov; 22.35 Čas v sliki; 22.40 Športna reportaža; 23.10 Evropsko prvenstvo v 10 plesih.	9.00 Radovedni Taček; 14.10 Čudoviti svet bratov Grimm; 16.20 Sova, pon.; 16.55 Poslovne informacije; 17.00 Dnevnik; 17.05 DP v košarki; 18.30 Trinajsto prase z gosti; 19.12 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.35 Ona+On; 22.10 Dnevnik; 22.30 Sova: Na zdravje, Twin Peaks, Mož v rjavi obleki.
SO 31. 3.	13.30 Podnajemnik; 15.00 Hiša v Jeruzalemu; 15.05 Palček Nils Karlson; 15.30 Kraj Artus in atronavt; 17.00 X-large; 18.30 Pod eno streho; 19.15 Loto: žreb; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Šport; 20.15 Pomlad junakov; 22.10 Vizije; 22.15 Mozart-kalendarij; Habsburžani v Florenci; 0.20 Hunter.	10.40 Kitajski narodni cirkus; 13.00 Dober dan, Koroška ; 15.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Svetopisemske zgodbe; 20.15 Münchhausen; 22.00 Čas v sliki; 22.10 Nič ko same sitnosti s tem tipom.	8.40 Živ žav; 11.00 Butare; 12.00 Urbi et orbi; 13.35 Prislusnimo tišini; 14.40 Saga o Forsyth; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Golgota; 18.40 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Drama; 21.30 Zdravo; 22.50 Dnevnik; 23.10 Sova: Kremplji in praske, Kriminalna zgodba.
NE 1. 4.	13.30 Naša hiša v Kamerunu; 15.05 Palček Karl Nilson; 16.00 Profesor ne more odnehati; 17.40 X-large; 130 Pod eno streho; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Šport; 20.15 Kralja Otakarja sreča in konec; 23.40 Mozartovi dediči; 0.10 Velikonočni jazz iz St. Grola; 0.55 Čas v sliki.	12.45 V življenju vsega ne moreš imeti; 15.30 Kompiuterske animacije; 15.45 Dunajski vijak; 16.00 Dunajska kuhinja; 16.45 Opazovalec ob oknu; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Uspeh ni božje ime; 20.15 Kraj zločina.	9.00 Obleček Pohajaček; 15.10 Mozaik; 16.00 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 18.30 Spored za otroke; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Primer Feliksa Langusa; 22.00 Dnevnik; 22.20 400 Let slovenske glasbe; 23.00 Sova: Avtoštopar, Kriminalna zgodba.
PO 2. 4.	13.10 Manuel; 15.00 Otroški spored; 16.00 Za najmlajše; 17.10 Wurlitzer; 18.00 Čas v sliki; 18.05 Mi; 18.30 Pod eno streho; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 V divjini Grand Teton; 21.07 Pogledi s strani; 21.15 Alamo; 23.50 Hunter; 0.35 Čas v sliki.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.30 Orientacija; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Dobri tulli, lev! 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Tista reč; 21.07 Zunanep politični report; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Klub 2.	9.00 Zgodbe iz školjke; 15.00 Mozaik; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke; 18.20 Studio je vaš; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Včerajšnje sanje; 21.00 Novosti založb; 21.10 San Remo '91; 22.00 Dnevnik; 22.20 Sova: Haggard, Kriminalna zgodba.
TO 3. 4.	14.00 Wichertovi iz sosese; 15.00 Otroški spored; 16.00 Za najmlajše; 17.10 Wurlitzer; 18.00 Čas v sliki; 18.30 pod eno streho; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Bliskanje nad Zilertalom; 21.45 Pogledi s strani; 21.55 Dallas; 22.40 Čas in soba; 0.30 Čas v sliki.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.00 Komunikacijsko omrežje; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Pravica do ljubezni; 18.30 Hitri posnetek; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Goljufiva igra; 21.50 Knjige meseca; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Šport; 0.00 Čas v sliki.	9.00 Živ žav; 9.50 Primer Feliksa Langusa; 10.50 Včerajšnje sanje; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Slovenija; 17.35 Spored za otroke: Risanke, Klub Klobuk; 19.30 Dnevnik; 20.05 Živalski vrt ponoči; 22.05 Marlboro Music Show; 22.35 Dnevnik; 22.55 Sova: Alf.

Sejem „Alpe-Adria“ z drugačno zasnovo

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani se je v ponedeljek pričel že 30. mednarodni sejem „Alpe-Adria“, ki iz leta v leto pokaže, koliko je uspelo pospešiti sodelovanje z različnimi državami, hkrati pa Slovenija oziroma Jugoslavija na njem prikaže svoje najnovije dosežke na raznih področjih. Letos je sejem „Alpe-Adria“ prvič razdeljen na dva bloka: prvi, ki poteka še do 30. marca, je posvečen ponudbi za turizem in prosti čas („Svoboda gibanja“), drugi, ki mu bo sledil od 9. do 13. aprila, pa bo bolj tehnično usmerjen in bo pod geslom „Svoboda bivanja“ omogočil vpogled v svet računalništva in orodja.

Novi direktor Gospodarskega razstavišča v Ljubljani dipl. oec. Borut Jerše je na tiskovni konferenci izrazil zadovoljstvo, da je že iz znatno zvišanega števila razstavljalcev razvidno, da se sodelovanje dežel članic delovne skupnosti Alpe-Adria pogloblja in utrjuje. Zato računa tudi z uspešnim potekom obeh delov letošnjega alpe-jadranskega sejma, saj po njegovem tudi jugoslovanska situacija ni bistveno vplivala na strukturo razstavljalcev: „Vesel sem, da ni prišlo do težav ali sprememb ne z inozemskimi razstavljalci ne z onimi iz drugih jugoslovanskih republik. Imam občutek, da trgovina in poslovanje ubirata svoje lastne, gospodarske poti.“

Poleg sejma poteka v Ljubljani še 3. mednarodni turistični forum, Avstrija se je predstavila s svojim avstrijskim dnevom, med zanimivosti pa sodi tudi Jure Štek, ki se odpravlja na pot okoli sveta s svojo 7-metrsko jadrnico.

RAZPIS

za 22. festival domače zabavne glasbe Slovenije
PTUJ 91

Zavod Radio Tednik Ptuj in Zveza kulturnih organizacij Slovenije v sodelovanju z Videotonom Maribor
razpisujejo

XXII. Festival domače zabavne glasbe Slovenije,
ki bo od 6. do 8. septembra 1991 na Ptuj.
Festival bo razdeljen v dva dela.

I. Večer ansamblov

Na večeru ansamblov lahko sodelujejo vsi ansambli iz Slovenije in zamejstva, ki gojijo to glasbeno zvrst. Vsak ansambel nastopi z dvema skladbama, ki še na festivalu nista bili izvajani. Besedila morajo biti v slovenščini ali v enem od slovenskih narečij. Izvedbo bo ocenjevala strokovna komisija, ki bo na področnih revijah preizkusila kakovost ansamblov, ki se pripravljajo prvič oz. niso dobitniki Orfejevih značk na prejšnjih festivalih. Strokovna komisija bo na festivalu razdelila ansamble v kakovostne skupine za podelitev zlate, srebrne in bronaste Orfejeve značke ter pismena priznanja. Na večeru ansamblov so predvidene nagrade za ansamble, ki bodo najbolj všeč občinstvu. Ansambli se morajo prijaviti do 1. aprila 1991 na naslov: Radio Tednik Ptuj, Raičeva 6. Prijavi se priložijo naslovi in avtorji melodij in besedil ter napisana besedila v petih izvodih.

II. Večer melodij

Na večeru melodij bo izvajano predvidoma 20 melodij. Melodije lahko izvajajo ansambli, ki so doslej prejeli zlato Orfejevo značko na festivalu. Avtorji pošljejo do 15. aprila note in besedila in po možnosti ime ansambla, ki bo izvajalec. Avtorji lahko prijavijo več skladb, izbor bo opravila strokovna komisija. Na festivalu bodo podeljene nagrade za najboljše melodije po mnenju strokovne komisije in občinstva in za besedila po mnenju strokovne komisije. Na festivalu bo podeljena še Korenova plaketa za najboljšega pevca ali pevsko skupino ter nagrada za najboljšega debitanta. Z vsemi ansambli, ki bodo nastopili na festivalu, bo organizator sklenil pogodbo, ki bo natančneje določila medsebojne obveznosti in pravice.

Časopis s slovensko napovedjo

Pod imenom „Radio Zeiten“ je za letos jeseni napovedan začetek izhajanja posebnega časopisa za radijske poslušalce, ki naj bi jih obsežno informiral o radijskem programu avstrijskih in bavarskih radijskih postaj. Časopis bo zajel tudi spored regionalnih postaj, tako na primer tudi koroškega. Novi programski časopis bo slovenske oddaje oz. njihovo vsebino napovedal celo v slovenskem jeziku, kot je to razvidno iz prve poskusne številke novega programskega časopisa. Kdor ima interes za tak časopis, se lahko podrobneje informira na naslovu: „Radio Zeiten“, Postfach/poštini predal 1182, Wien/Dunaj.

RADIO KOROŠKA

18.10–19.00

Sreda, 27. 3. Glasbena sreda

Večerna 21.05–22.00 Koroška poje

Cetrtek, 28. 3. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 29. 3. Skavtski križev pot

Sobota, 30. 3. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 31. 3.

6.30 – 7.00 Vstali hodi pred nami: kdo se ne veseli velikonočnega jutra? (P. Zunder)

18.10 – 18.30 Velika noč je zmagoslavje življenja: zveličar pri naša vstajenje in novo življenje (P. Zunder)

Ponedeljek, 1. 4.

6.30 – 7.00 Dobro jutro na Koroškem

18.10 – 18.30 Pomladanske popevke

Torek, 2. 4. Partnerski magazin

Dober dan, Koroška

Spored za 31. 3. 1991, ob 13.00 uri

predvidoma z naslednjimi prispevki:

- Velikonočna baklada na Radišah
- „Zegen“ ali blagoslov velikonočnih jedil
- Ovcjereja in predelava volne v Ziljski dolini
- Portret pesnice Milke Hartmann
- 5-letna Zora iz Celovca bo pripovedovala zgodnico o malih gosencih
- Finale Cziganove kantate „Ustoličenje karantanskega kneza“ – zahvalna pesem
- Nogomet: Breže – Slovenski atletski klub

Dobro pripravljen – SAK koroški prvak?

Andrej Mohar

Wieser in Ogris sta za pol leta posojena Mostiču, Kert Šmihelu, Florijančič pa Lendorfu, ob tem pa so se SAK pridružili Adi Preschern (Žitara vas), Florijan Sienčnik (Dobrla vas) in Albin Ramšak (Šentpeter na V.). Tako je torej trener Ivan Ramšak z nekoliko manjšim kadrom opravil vrsto treningov, katerih višek so bile enotedenske priprave v Medulinu, na katerih so igralci z veliko vnemo vadili predvsem taktične poteze (oženje in širjenje prostora) in standardne situacije.

Trener Ramšak o teh pripravah pravi, da so „bile edinstvene, predvsem tudi zato, ker so bile odlično organizirane.“ Še posebej pa je pohvalil prizadevnost igralcev: „Vsak je bil 120-odstotno pri stvari, disciplina je bila enkratna, pa tudi tovarštvo med igralci je na višini.“

Torej se postavlja le vprašanje, ali bo SAK letos uspelo osvojiti naslov prvaka. Ivan

Ramšak pravi: „Načelno mora vsaka ekipa, ki začne vigredni del prvenstva s prvega mesta, to pozicijo tudi obdržati. Vse tekme doma bomo morali zmagati, na tujem pa osvojiti vsaj po eno točko. Iz športnega vidika ima sicer Trg najboljšo možnost, ker je že igral z neposrednimi tekmeci za naslov, toda tudi za nas ostaja cilj naslov koroškega prvaka.“

Igralci SAK so vsekakor dobro pripravljeni. O tem ne pričajo le rezultati iz pripravljalnih tekem (v soboto so premagali še Treibach z 2 : 1), temveč tudi športno-medicinski pregledi. Ramšak: „Vsi so v odlični formi, nekateri presegajo zmogljivosti igralcev iz prve in druge zvezne lige.“

Zaradi službenih obveznosti je še nekoliko v zaostanku Tonči Blajs, mladi Marjan Šmid pa se zadnjih priprav zaradi poškodbe še ni mogel udeležiti. Toda Ramšak tolaži tudi njega: „V dobrem mesecu bo zagotovo spet na višku in se bo lahko potegoval za mesto v prvi ekipi SAK!“

Trener vratarjev Ljubiša Dalanovič z „učencema“ Leitgebom (levo) in Preschernom (desno)

Preschern ali Leitgeb?

Odprto vprašanje pred tekmo SAK v Brežah (sobota, 15.30): bo gol branil Adi Preschern ali Robert Leitgeb? Ljubiša Dalanovič (O njem Ramšak: „Najboljši trener vratarjev v Avstriji“) misli, da sta oba enako sposobna, oba sta se mnogo naučila. Kaj pa bo z Dalanovičem? Bo odšel za trenerja vratarjev k FC Tirol?

Bilčovs začel s porazom

Bilčovščani so si od prve prvenstvene tekme zagotovo pričakovali kaj več. Toda iz Mostiča so se vrnili praznih rok, saj so domačini zmagali z 2 : 1 (gol za Bilčovs: Partl). Kljub temu pa upajo, da jim bo uspelo ostati v spodnji ligivzhod, vsekakor pa bi bila pomembna zmaga v tekmi v soboto proti ekipi ASV Celovec, ki jo bodo odigrali na igrišču na Potoku.

Pa tudi v 1. in 2. razredu se prvenstvo začinja na veliko-

nočno soboto oziroma nedeljo. Tako bo Šmihel gostil Sinčo vas, Dobrla vas ekipo iz Šentpavla, Globasnica bo igrala v Pokrčah, Železna Kapla pa na Metlovi. Pa tudi Selani vabijo na stadion pod Košuto, kjer se bodo pomerili z Bistrico iz Roža. Medtem ko so se Selani možnosti za prvaka že odrekli, pa se vse druge ekipe z dvojezičnega ozemlja borijo za obstoj v 1. razredu, le Železna Kapla se celo še nekoliko ukvarja z mislijo na naslov prvaka.

Ablehnung des Bekenntniszwanges

Der Bedarf für einen zweisprachigen Unterricht in der Landeshauptstadt ist mit 29 Anmeldungen mehr als gegeben! Das erklärte der Sekretär des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, Dr. Marjan Sturm zur Schülereinschreibung in Klagenfurt/Celovec.

Die unglaublichen Ereignisse in Klagenfurt/Celovec im Zusammenhang mit den Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht sind nur die Spitze eines Eisberges. Selbst anderthalb Jahre nach dem Erkenntnis des Verfassungsgerichtshofes scheint nicht gesichert, daß in der Landeshauptstadt ein zweisprachiger Unterricht gemäß dem Erkenntnis des VfGH gewährleistet wird. Darum scheine ein neuerlich Gang zum Verfassungsgerichtshof der einzige Ausweg zu sein, erklärten bei einer Pressekonferenz in Wien übereinstimmend der Sekretär des Zentralverbandes slowenischer Organisationen, Dr. Marjan Sturm, und die GAL-NRABg. Terezija Stoitsits.

Gerade im Zusammenhang mit dem Vorgehen des Kärntner Landeshauptmannes häuften sich in den letzten Tagen Vorwürfe und Beschwerden. Noch kurz vor der Schülereinschreibung forderte Haider nämlich alle Direktoren der Klagenfurter Volksschulen zumindest indirekt auf, zu erheben, ob die Eltern, die ihr Kind zum

zweisprachigen Unterricht anmelden wollen, wohl auch Angehörige der slowenischen Volksgruppe seien. So kam es teilweise am Einschreibungstag zu Einschüchterungsversuchen an den Schulen selbst, teilweise wurden Eltern sogar in der auf die Einschreibung folgenden Woche telefonisch nach ihrer Volksgruppenzugehörigkeit befragt,...

Im Versuch, die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht an einen Bekenntniszwang zu koppeln, sieht etwa Terezija Stoitsits das Bestreben Haider's, die slowenische Volksgruppe zu isolieren und auszugrenzen. Die aktuellen Kärntner Ereignisse stünden auch im diametralen Gegensatz zu den allgemeinen Tendenzen in der österreichischen Öffentlichkeit, die gerade in der jüngsten Zeit mehr Verständnis und Sympathie für die Volksgruppen gezeigt habe, erklärte die Nationalratsabgeordnete der Grünen. Die jüngste Entwicklung in der Minderheitenschulfrage bzw. in der Frage der Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht in Klagenfurt verurteilten auch die meisten Kärntner Organisationen in gesonderten Ausendungen. Und auch der Volksgruppenbeirat beschäftigte sich mit dieser Frage und forderte LH Haider auf, eine verfassungskonforme Lösung herbeizuführen (siehe nebenstehenden Artikel).

HEUTE
IM

Die Seite

für unsere deutschsprachigen Leser/innen

SLOVENSKI
VESTNIK

Volksgruppenbeirat weist Vorgehen von LH Haider entschieden zurück

Der Volksgruppenbeirat für die Kärntner Slowenen beschloß bei seiner jüngsten Sitzung mit großer Mehrheit (nur 1 Gegenstimme) nachstehende Erklärung:

Der Beirat für die slowenische Volksgruppe hat mit Besorgnis festgestellt, daß im Zuge der Minderheitenschuldiskussion bzw. der Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht in Klagenfurt in der öffentlichen Diskussion Töne angeschlagen worden sind, die eigentlich der Vergangenheit angehören sollten.

Im Zuge der europäischen Integration und im Sinne des Europarates sollten die Sprachen des Nachbarn erlernt werden. Der nationale Bekenntniszwang sollte der Vergangenheit angehören.

Die Feststellung, daß nur Angehörige der slowenischen Volksgruppe zum zweisprachigen Unterricht angemeldet werden können, widerspricht der österreichischen Verfassung.

Prof. Penthaler hat im Auftrag der Kärntner Landesregierung ein Rechtsgut-

achten (Modell einer autonomen öffentlichrechtlichen Vertretung der slowenischen Volksgruppe in Kärnten, 7. 11. 1990) erstellt, worin er festhält:

„Aber auch aus verfassungsrechtlichen Gründen wäre jede Art von Erhebung über die Zugehörigkeit eines österreichischen Staatsangehörigen zur slowenischen Minderheit oder das Verlangen eines Nachweises der Zugehörigkeit eines Staatsangehörigen zu dieser Minderheit wegen der damit verbundenen Gefahr der Diskriminierung verboten (VfSlg 9744/1983; 11.585/1987 mit Vorjudikatur; vgl. auch § 1 Abs 3, zweiter Satz, Volksgruppengesetz und dazu die EB der RV, 217 Blg NR XIV. GP)“

Der Beirat für die slowenische Volksgruppe fordert daher den Landeshauptmann von Kärnten, Jörg Haider, auf, die österreichische Verfassung einzuhalten und den zweisprachigen Unterricht in Klagenfurt für all jene, die das wünschen, zu ermöglichen.

HVALA VAM!

Prav lepo pozdravljeni! Naše misli se že kar nekaj časa mude pri Vas. Toliko ste nam pomagali ob lanski poplavi, da je kar težko najti dovolj lepih besed v zahvalo. Vemo, da ste s skrbnostjo in srečo zbrali darila za naše otroke. Mi pa smo z ganjenostjo in s solzami v očeh sprejemali to Vašo dobroto. Kaj takega res nismo pričakovali, zato smo vam še toliko bolj hvaležni. Veseli smo bili tudi zelo prijetnih voščilnic, ki so bile priložene v božičnih paketih.

Srečni smo, da je prišla topla pomlad in velika noč.

Bog je pač vsakemu od nas namenil življenjski križ. Kot bi nam spisal knjigo našega življenja. Lani smo pač obrnili žalostno stran! Minilo je – le spomin je še – strani pa se obračajo naprej. Z božjo pomočjo in pa z Vašo dobroto se bo vse uredilo. Hvala bogu za ohranjena življenja! In kot je naš župnik dejal v eni od pridig: „Bodimo hvaležni bogu za vse ljudi, ki so nam pomagali v tej stiski! Hvaležni bogu, da je te ljudi ustvaril in da živijo v tem času!“

Hvala vsem bralcem časopisov Slovenski vestnik in Naš tednik! Hvala Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu! Hvala zadrugi v Pliberku! Hvala županu in vsem prebivalcem Pliberka! Hvala vsem, ki jih nismo omenili, pa so kakorkoli pomagali in sodelovali!

Vsem pa želimo vesele velikončne praznike!

Družina
Vido in Marija Prušnik
z Ljubnega ob Savinji